

TRANSPORT

ARBETAREN

Nr 1 2025

Transport
Få utlands-
födda i fackets
ledning

Strejkrätten Fackliga
sympatier under attack

Uppsägningar Transports
branscher drabbas hårt

Arbetsliv Här tränar man
svenska på jobbet

Byter bana

Sebastian Nordh tog steget från
slambilen in i konstvärlden

FÖLJ VAD SOM HÄNDER I AVTALS RÖRELSEN 2025!

Under avtalsrörelsen bestäms innehållet i Kollektivavtal, vilket reglerar din lön och dina arbetsvillkor.

Transport gör allt för att förbättra dina villkor.

Scanna & läs mer

TILLSAMMANS HAR VI KRAFTEN ATT FÖRBÄTTRA

TRANSPORT ARBETAREN

Svenska Transportarbetareförbundets medlemstidning

POSTADRESS
Box 714, 101 33 Stockholm

BESÖKSADRESS
Olof Palmes gata 31, 5 tr.

HEMSIDA
www.transportarbetaren.se

PÅ OMSLAGET
Sebastian Nordh
Foto: Maria Lund

ANNONSER
AdSales Group AB,
Carl Truving
Tel: 073-590 25 32
E-post: carl@adsales.se

TRYCK
Stibo Complete,
Katrineholm 2025.
TS-kontrollerad upplaga: 53 700
Nästa nummer utkommer
den 13-14 mars.

PRENUMERATION
250 kronor per år (10 utgåvor).
Adressändring:
Medlemmar kontaktar sin
lokalavdelning.
Icke medlemmar kan mejla
info@transportarbetaren.se.

REDAKTION
E-post: fornamn.efternamn@transportarbetaren.se
Telefon: 010-480 30 00

KRISTINA SJÖBERG
Chefredaktör/
ansvarig utgivare
010-480 33 01

CHRISTINA AHLUND
Redigerare/stf
utgivare
010-480 33 05

JOHN ANTONSSON
Reporter/
redigerare
010-480 33 06

LILLY HALLBERG
Reporter
010-480 33 03

JUSTINA ÖSTER
Reporter
010-480 33 04

SVERIGES TIDSKRIFTER
PUBLICISTER I SAMVERKAN

Ledare **Kristina Sjöberg**

Utan transportare stannnar Sverige

”Det gör mig ont när jag läser om föräldrar som gör allt för att deras barn prompt ska genomgå en akademisk utbildning.”

Storhelgerna har avlösts av oxveckor som räcker ända fram till påsk. Men vad gör väl det om man trivs på jobbet? På Transportarbetaren har vi under förra året arbetat med att göra om tidningen. Kul och spännande tycker vi. Du håller nu det första numret i den nya formen.

Att arbeta tillsammans mot ett gemensamt mål är både utmanande och roligt. Jag trivs bäst tillsammans med kollegor. Att ha arbetskamrater omkring mig. Men det ser olika ut för alla. Du är kanske en av Transport många medlemmar som tillbringar största delen av din arbetstid på egen hand. Och trivs med det.

DET ÄR TUR att vi alla är olika. Det gör mig ont när jag läser om föräldrar som gör allt för att deras barn prompt ska genomgå en akademisk utbildning. Som absolut inte vill att barnen ska hamna i ett arbetaryrke. Vem ska då köra varor och persontransporter, eller se till att vi får rätt varor och tidningar och vilka håller ordning och reda? Det har sagts förut och kommer att sägas igen, utan transportare stannnar Sverige.

Och det behövs folk till olika slags transportbranscher. Det saknas tusentals lastbilschaufförer enligt Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd (Tya). Och branschorganisationen Säkerhetsföretagen påtalar stor brist på personal till säkerhetsbranschen. Transport organiserar medlemsgrupper i framtidsyrken skulle man kunna säga.

FRÅN DEN 1 februari är kabinpersonal inom flyg en ny grupp i Transport. Med nya grupper och nya medlemmar finns också möjlighet att engagera fler. För det behövs olikheter i representationen av en förening. Folk med olika erfarenheter och kunskaper är viktiga. Det gör något att se folk i ledande ställning som man kan identifiera sig med. Då kan det bli bra återväxt.

Hur tycker du att nya Transportarbetaren blev? Hör gärna av dig så att vi får veta. Och glöm inte bort att tipsa oss om sådant du vill läsa om. ●

Engagerade människor som gillar att göra saker för andra.

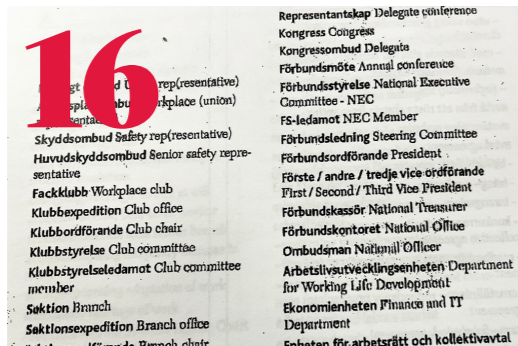
Maktfullkomliga ledare för länder och företag

Kristina Sjöberg är chefredaktör på Transportarbetaren.

Nummer 1

- 3 LEDARE**
KRISTINA SJÖBERG
- 6 REPRESENTATION**
Våren innebär en bråd tid för alla föreningar. Då ska årsmöten hållas och nya styrelser väljas.
- 10 KRÖNIKA** **ALEXANDRA EINERSTAM**
- 11 AVTAL 2025**
Transport och arbetsgivaren har växlat lönekrav.
- 13 VARSLEN ÖKAR**
Varslen om uppsägningar inom Transport ökar.
- 16 STARTPUNKT PÅ ENGELSKA**
Stockholmsavdelningen håller fackkurs på engelska.
- 21 KRÖNIKA**
DAVID ERICSSON
- 22 NYA MEDLEMSGRUPPER**
Den 1 februari genomfördes bytet av olika medlemsgrupper mellan Unionen och Transport.
- 24 ENGAGEMANG**
Transportombud blev en lyckad satsning.
- 26 TEMA STREJKRÄTTEN**
Den svenska modellen utmanas då röster höjs för inskränkning av strejkrätten.
- 32 SEBASTIAN BYTTE BANA**
Från förarhytten till kultur-salonger.
- 36 ARBETSLIV**
Svenska på arbetstid.
- 38 SNABBKOLL**
Så gör du en psykosocial skyddsround.
- 40 TEKNIK & TRAFIK**
- 42 KULTUR** **JOE HILL**
"Sörj inte, organisera er!" är ett av Joe Hills berömda citat.
- 44 FRÅGA FACKET**
- 46 MÅNADENS MEDLEM**
Jimmy Liljensöe kör timmerbil och mekar i egen verkstad.
- 48 MEDLEMSSIDOR**
- 51 ORDFÖRANDE HAR ORDET**
TOMMY WREETH

Kryss och quiz försvinner

Från och med 2025 försvinner korsord och quiz från Transportarbetaren. Här är de sista vinnarna, korsordslösningen och de rätta svaren på förra numrets quiz. Tack till alla er som deltagit under årens lopp. ●

KORSORDSVINNARE

Vi vann varsitt presentkort på bio:
Joakim Larsson Kalmar
Marie Svensson Getinge

QUIZVINNARE

Vi vann två trisslotter var:
Therese Silverstrand, Solna
Torbjörn Engström, Visby

Rätt svar på förra quizet:

- 1: X (151 kronor)
- 2: 1 (Vätgas)
- 3: X ("Mer vild än tam")
- 4: 2 (Spikmatta)
- 5: 2 (Flygvärd)
- 6: X (Handels)

POPULÄRT PÅ WEBBEN

- ... senaste månaden:
- 1. Transport och arbetsgivarna växlade lönekrav
 - 2. S kräver att regeringen agerar mot taxifusk
 - 3. 80 jobb riskerar att förloras när Alviks trafik säger upp avtal

Debatt

Hur kan LO försvara AMF:s investering i Uber?

Landorganisationen i Sverige (LO) representerar 13 fackförbund och ska vara en ledande kraft i arbetsrättsliga frågor. Efter en granskning av Expressen framgår det dock att LO, genom sitt ägandeskap i AMF, har investerat sina medlemmars pengar i Uber – vars affärsmodell möjliggör orimliga arbetstider och slavlika löner för sina anslutna förare.

NÄR LO:S ORDFÖRANDE Johan Lindholm konfronterades om detta av Expressens reporter Michael Syrén, menade han att de genom sitt aktieinnehav skulle försöka påverka Uber i rätt riktning. Men hur realistiskt är det att påverka ett globalt gigbolag värt 1 500 miljarder kronor när ens eget aktieinnehav motsvarar 2,5 miljarder?

Delta i debatten

genom att mejla ditt debattinlägg till redaktionen@transportarbetaren.se. Skicka med ditt namn, befattning och en bild på dig själv.

DIMITRIOS NIKOPOULOS
Styrelseordförande, Taxi Stockholm
15 00 00 AB.

I samma intervju medger Johan Lindholm att de är medvetna om att gigbolagen har skapat en affärsmodell som låter dem kringgå sitt arbetsgivaransvar, där kollektivavtal samt anställningstrygghet helt saknas i den här miljön. Trots den här medvetenheten väljer LO, genom sitt ägandeskap i AMF, ändå att investera i Uber.

KONSEKVENSEN BLIR ATT LO genom sina investeringar bidrar till att stärka företag som bygger sin framgång på exploatering av sina anslutna förare. Samtidigt drabbas företag som tar sitt arbetsgivaransvar och följer spelreglerna. Konkurrensen blir osund och resultatet är att seriösa aktörer på marknaden långsamt slås ut.

SKA LO STÅ upp för sina värderingar och medlemmars rättigheter? Eller ska de fortsätta prioritera kortsiktiga ekonomiska intressen på bekostnad av anständiga arbetsvillkor och en rättvis arbetsmarknad? Valet är deras – men konsekvenserna påverkar oss alla. ●

FOTO: JOHN ANTONSSON

"Konsekvensen blir att LO genom sina investeringar bidrar till att stärka företag som bygger sin framgång på exploatering av sina anslutna förare."

På Transports kongress 2022 behandlade 208 ombud över 200 motioner. Kongressombuden väljs av avdelningarna, antalet ombud beror på antalet medlemmar i avdelningen.

Fortfarande få utlandsfödda i Transports topp

Mer än var femte medlem i Svenska Transportarbetareförbundet är i dag född i ett annat land än Sverige. Det syns inte i förbundets ledning – än.

Text LILLY HALLBERG

Mellan 2005 och 2020 fördubblades andelen utlandsfödda medlemmar i Transport, från 10 procent till 21 procent.

Transports förbundsstyrelse består av 13 personer. Förbundsrådet, högsta beslutande organ mellan kongresserna, har utöver styrelsen 25 ledamöter. Av dessa 38 är ett par födda i ett annat nordiskt land.

NÄR TRANSPORTARBETAREN

skrev om representation i januari 2015 hade bara en i förbundsrådet utomnordisk bakgrund: Robert Savela, då ordförande för Transports avdelning 26 Norrbotten, i dag regionalt skyddsombud på avdelningen.

Då uttryckte Savela att det var förvånande lågt: "Då är vi ju inte representativa

om man tittar på hur medlemskåren ser ut. Det är något som vi kan bli bättre på."

PÅ FRÅGAN OM han i dag är överraskad att det inte hänt mer under de gångna tio åren svarar han både ja och nej. Ett hårdare samhällsklimat, med rårare påhopp inte minst i sociala medier, kan spela in, menar Savela. Dåligt bemötande, som han sett drabba kvinnor, riskerar att få förtroendevalda att hoppa av eller kliva åt sidan.

– Jag tycker vi borde ha fått in fler med utländsk härkomst i ledande positioner. Vi har ett stort jobb framför oss, säger han.

Robert Savela.

FOTO: PERNILLA AHLSEN

– Vi måste ge nya förtroendevalda det stöd de behöver för att känna sig trygga och inte motarbetade, gör det jobbet kommer det också leda till framstående positioner. Någon enkel lösning på hur har han inte.

Men framhåller att hela fack-

Förbundets ledning

→ I Transports förbundsstyrelse ingår förbundets verkställande utskott (VU), och tio ledamöter (sju kvinnor, sex män) valda vid kongressen i augusti 2022.

→ Styrelsens arbete leds för närvarande av förbundsordförande Tommy Wreeth. I VU ingår även Transports förste och andre vice ordförande: Förbundssekreterare Lars Mikaelsson och förbundskassör Peter Lövkvist.

→ Mellan kongresserna är förbundsrådet Transports högsta beslutande organ. I rådet ingår, förutom förbundsstyrelsen, också 25 ledamöter utsedda av avdelningarna, ofta respektive avdelnings ordförande.

föreningsrörelsens värdegrund vilar på tanken om allas lika värde – och allas möjlighet att komma till tals.

ROBERT SAVELA TROR fortfarande att egna erfarenheter av att ha utomeuropeisk bakgrund ger en djupare förståelse för de problem den med utländsk härkomst, särskilt utomeuropeisk, kan möta. Erfarenheter som gagnar hela organisationen. Själv är han adopterad, kom från Colombia som liten. Har på ett annat sätt mött smyg-rasism ute i samhället, tal om blattar, hört om "lätsasföräldrar" – erfarenheter den som

Förbundsrådet är Transports högsta beslutande organ mellan kongresserna, som hålls vart femte år. Här är rådet samlat för möte i november 2024.

kommer från en "helsvensk, vit familj" inte har, även om de delar värderingar.

OMBUDSMAN Kent Christensen på avdelning 88 Dalarna sitter i förbundsrådet och har också suttit i valberedningen inför

kongresserna 2017 och 2022.

Han ser det som viktigt att ledningen representerar medlemmarna, även när det gäller utlandsfödda, men betonar att förändring tar tid.

– I arbetet i valberedningen på förbunds nivå är vi bundna

till att styrelsen ska vara representativ yrkesmässigt och geografiskt. Om vi ska framåt är vi tvungna att titta på kompetens, säger Kent Christensen.

– Inom vissa avtalsområden är den låga organisationsgraden ett stort problem, som taxi, tidningsbud och cykelbud. Det vore bra att få in folk från de grupperna i förbundsstyrelsen och då kan det lika gärna vara en svensk.

ATT HAN SJÄLV är född i ett annat land (Danmark) spelar Kent

Christensen ned i sammanhanget. Det är knappast danskar, eller ens personer från Västeuropa, som avses i diskussioner om "invandrarproblem" med mer eller mindre främlingsfientliga toner.

Christensen påpekar dock att det för alla, oavsett kön eller ursprung, vanligen är en lång resa från den första utbildningen, Startpunkten, tills det blir aktuellt att få förtroendeuppdrag på hög nivå. Upp till tio år.

Förändring över tid syns

Kent Christensen.
FOTO: PRIVAT

i dag när det gäller kvinnlig representation, både på arbetsplatser och avdelningsnivå. Och i viss mån också representation av utlandsfödda medlemmar.

FAKTUM ÄR ATT det sedan några år är en viss kvinnlig "överrepresentation" bland de förtroendevalda: Vid utgången av 2021 var andelen yrkesverksamma medlemmar 22 procent, och andelen förtroendevalda som är kvinnor 28 procent.

LARS MIKAELSSON är förbundssekreterare och Transport vice ordförande. Han är även den huvudansvarige för förbundets organiseringsenhet. Också han betonar vikten av att ledningen är representativ för medlemmarna.

– Vi jobbar jätte hårt för fler förtroendevalda ute på arbetsplatserna. Förtroendevalda som till exempel Transportombud, som sedan kan ta sig längre upp i pyramiden. Det kommer att ta tid, men det är den

vägen det måste gå. ●

Lars Mikaelsson.
FOTO: MARTIN HÖRNER KLOO

Så väljs de som representerar

Det fackliga arbetet ska alltid utgå från dig som medlem. Nu i vår sker val av dem som på flera olika nivåer representerar andra inom förbundet.

Avdelningarnas årsmöten sammanfaller i år till stor del med förhandlingarna för nya kollektivavtal.

Februari är den stora månaden för sektionernas årsmöten. Alla medlemmar tillhör en sektion, men hur de är uppbyggda skiljer sig åt. Vissa avdelningar har sektioner som baseras på yrkestillhörighet, andra på geografiska distrikt eller en kombination av dessa.

I den här tidningen kan du på de blå medlemssidorna (48–51) se många utannonserade möten!

Din sektionens årsmöte väljer sektionsstyrelse där minst tre ledamöter ska ingå. På årsmötet väljs också ledamöter för representantskapsmötet. Nominering till samtliga poster görs på ett vanligt sektionmöte, före årsmötet. För att väljas krävs mer än hälften av rösterna i valet. På kallelse till sektionmöte ska det framgå om det kommer att bli nomineringar. Här är det fritt för alla medlemmar att nominera kandidater till avdelningsstyrelsen!

Representantskapet är din avdelnings högsta beslutande organ och årsmötet ska hållas före sista mars. Dit väljer varje sektion ledamöter, hur många är beroende av antalet medlemmar inom sektionen. På själva repskapsmötet väljs avdelningens styrelse; ordförande, sekreterare och övriga ledamöter samt kassör i de avdelningar som har mer än en lokalfunktionär.

Som medlem har du rätt att närvara på representantskapsmötet i mån av plats. Det beror alltså på vilken lokal som valts för mötet. Yttranderätt beslutas på plats.

Avdelningarnas representantskap väljer också en ledamot – samt ersättare – till förbundsrådet, högsta instans mellan kongresserna. Avdelningarnas ledamöter i förbundsrådet väljs för en mandatperiod på två år. I förbundsrådet ingår också Transports förbundsstyrelse, som har 13 ledamöter. Så totalt består alltså rådet av 38 ledamöter.

Förbundsrådet fungerar rådgivande till förbundsstyrelsen men har också beslutsrätt, till exempelvis rätt att tillsätta Transports ombud till LO:s kongress och – efter att avdelningarna haft chans att nominera till LO:s representantskap – tillsätta förbundets representanter.

Förbundsstyrelsen väljs för fem år vid Transports ordinarie kongress. Förutom tio ledamöter består styrelsen av de tre i förbundets verkställande utskott (ordförande, sekreterare och kassör) som valts enskilt.

Vid valet till förbundsstyrelse heter det i förbundets stadgar att det ska beaktas att "styrelsens sammansättning är balanserad och representerar såväl yrkesmässig fördelning som geografisk spridning samt de övriga omständigheter som gör styrelsens sammansättning representativ som helhet."

Källa: Stadgar för Svenska Transportarbetareförbundet, gäller från den 1 januari 2023

Själv mord vanligare i vissa yrken

Ohälsa. Manliga arbetare inom transport och renhållning tillhör yrkesgrupper med kraftigt förhöjd risk för självmordsbeteende. Det visar en studie från Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet.

Machokultur och överkonsumtion av smärtmedicin och alkohol är ett par av orsakerna som nämns i studien, baserad på registerdata om över en och en halv miljon svenska män i arbetsför ålder.

I sammanhanget tar studien upp yrken inom transport, renhållning, städ, industri och service. Män inom dessa yrken löper också en kraftigt ökad risk för självmordshandlingar, upp mot 60 procent högre än män inom andra branscher.

Resultaten från den aktuella studien visar också att allra högst risk för självmordsbeteende fanns i gruppen män som inte yrkesarbetade alls. ●

Transport stämmer taxibolag

Taxi. Förhandlingsvägran och brott mot kollektivavtalet anser Transportarbetareförbundet som stämmer Biltrafikens Arbetsgivareförbund och taxibolaget Transdev Nord inför Arbetsdomstolen. Transport begär allmänt skadestånd till förbundet på totalt 225 000 kronor. Bakgrunden är att lokalavdelning 88 i Dalarna kallat taxiföretaget till tvisteförhandlingar för brott mot taxiföraravtalet. Företaget har dock inte sagt ja till någon av de föreslagna mötesplatserna.

Transport vänder sig också mot att företaget använt sig av e-signering av anställningsbevis. Det strider mot kollektivavtalet, menar förbundet, eftersom information om bland annat uppsägningstider, kollektivavtal, sjuklöner och andra förmåner då inte uppges. ●

2554

nya lastbilar rullade ut från Scania i Sverige 2024.

Källa: Tidningen Proffs

Krönika Alexandra Einerstam

Dags att allas bidrag värdesätts

Rubriken i SvD får mig att haka till. Artikeln handlar om ängsliga föräldrar som skyddar barnen från minsta motgång i livet och ger dem odelad uppmärksamhet.

Föräldrar som lägger sig i såväl det sociala som skolverksamheten. Det finns till och med en term för detta: ”intensivt föräldraskap”. Det är föräldrar som gör allt för att säkerställa sina barns framtid och framgång.

De vill att barnen gör akademisk karriär och får en hög socioekonomisk status i samhället eftersom de tror att arbetaryrken innebär lägre löner, sämre status och sämre ekonomiska förutsättningar.

MEN VAD HÄNDER med samhället när alla strävar efter att undvika arbetaryrken?

”Vem ska göra jobbet på Konsum när alla förstått att man inte borde arbeta där? Vem ska sköta gamla pappa när jobbet föraktas bort?” (Lisa Gålmark: Professor – OCH kassörska, Aftonbladet 2007-05-12)

GREJEN ÄR JU att vi arbetare är ryggraden i ekonomin. Utan oss stannar Sverige.

När ska medelklassen och överklassen inse att alla yrken är viktiga för

”Ett väl fungerande samhälle behöver en mångfald av yrken och kompetenser. Det är dags att alla bidrag värdesätts.”

ett fungerande samhälle? Att vara stolt över sitt arbete, oavsett yrke, är något vi borde uppmuntra hos våra barn men också hos oss själva. Vi arbetare har ju så jävla dåligt självförtroende.

Vi behöver människor som är stolta över att vara bussförare, åkerichaufförer, väktare, terminalarbetare, flygmekaniker, renhållningsarbetare, elektriker, butiksbiträden, undersköterskor... Dessa yrken är samhällsviktiga och bör värderas därefter.

ETT VÄLFUNGERANDE SAMHÄLLE

behöver en mångfald av yrken och kompetenser. Det är dags att alla bidrag värdesätts, oavsett om de kommer från en kontorsstol eller en lastbilshytt.

Våra barn förtjänar att växa upp i en värld där alla yrken respekteras och där deras val baseras på passion och talang *inte* på rädsla och statusjakt.

För i slutändan är det inte titeln på vårt visitkort som definierar vårt värde, utan hur vi bidrar till samhället och hur vi behandlar våra medmänniskor. ●

Alexandra Einerstam är väktare och skribent.

ILLUSTRATION: SHUTTERSTOCK

Transportföretagen och Transport växlade avtalskrav den 14 januari.

Transport och arbetsgivarna har bytt avtalskrav

Avtal 2025. Transport och Transportföretagen har växlat avtalskrav. Transport kräver 4,5 procent i löneökning i ett ettårigt avtal. Arbetsgivarparten avfärdar avtalskraven.

Text John Antonsson

Den 14 januari växlade Transport och Transportföretagen avtalskrav för transportavtalet och miljöarbetaravtalet. Transport krävde 4,5 procents löneökning i ett ettårigt avtal. De förde också fram andra avtalskrav som innefattade bland annat bättre varseltid gällande schemaläggning, höjda ob-tillägg, arbetstidsförkortning och lönetillägg för vissa behörigheter och kompetenser. Lönekravet är 0,3 procentenheter högre än Facken inom industrins lönekrav.

– Vi kräver inte mer i löneök-

ning än andra, men vi vill ha kompensation för den löneglidning som ofta förekommer inom industrin, men i princip är omöjlig att få ut i tjänsektorn.

Ni har träffat arbetsgivarna för att växla krav. Du har ju varit med under tidigare avtalsrörelser. Upplever du att ni ligger närmare eller längre bort från varandra än vanligt?

– Det är nog lite ”som vanligt” i den frågan. Det blir inte skarpt läge förrän vi börjar de konkreta förhandlingarna. Vill arbetsgivarna hitta lösningar så kommer vi att göra det, vill dom ha trassel och tjafs så är vi beredda på det också, säger Wreeth.

Hur högt det så kallade märket blir är ännu inte fastställt.

Det avgörs i förhandlingarna mellan Facken inom industrin och Industriarbetsgivarna. Industrins parter växlade sina krav innan jul. Då avfärdades fackens lönekrav på 4,2 procent som orealistiska. Transportföretagens vd Marcus Dahlsten har inga planer på att låta Transport spräcka industrins lönemärke:

– Vi kommer att följa märket, precis som förra gången. Det är avgörande för Sveriges konkurrenskraft och för att möjliggöra reallöneökningar. Transports lönekrav om att få mer än märket bygger på en feltolkning av hur lönerna sätts inom industrin. Deras krav skulle leda till högre lönekostnader för våra medlemsföretag än för övriga arbetsmarknaden. Det klarar inte företagen i transportbranschen, säger Dahlsten till Transportarbetaren. ●

Då startar förhandlingarna

Under året kommer samtliga kollektivavtal att förhandlas om. Här är de avtal där det finns fastställda datum för förhandlingsstart.

- **Bevakning- och Säkerhetsavtalet** löper ut 31 maj 2025. Förhandlingar börjar den 8 maj 2025.
- **Hamn- och Stuveriavtalet** löper ut 30 april 2025. Förhandlingar startar den 9 april 2025.
- **Kabinavtalet** löper ut 31 maj 2025. Förhandlingar startar den 15 april 2025.
- **Miljöarbetaravtalet** löper ut 31 mars 2025. Förhandlingar startar den 7 april 2025.
- **Taxiföraravtalet** löper ut 30 augusti 2025. Förhandlingar startar den 13 augusti 2025.
- **Transportavtalet** löper ut 31 mars 2025. Förhandlingar startar den 12 mars 2025.

HF nekas blockad

Konflikt. Natten till den 28 januari skulle Hamnarbetarförbundets blockad mot militärt handelsutbyte med Israel trätt i kraft. En blockad som skulle ha hållit på i sex dagar. Samma dag som varslet gavs gjorde Sveriges Hamnar en fredspliktinvändning. Svenska Hamnarbetarförbundet stämde då Sveriges Hamnar till Arbetsdomstolen, AD och ville att domstolen skulle fastställa förbundets stridsåtgärder som lovliga. AD avslög hamnfackets begäran vilket innebar att blockaden inte får verkställas. Lag & Avtal skriver att förbundet "dock inte gett upp hoppet utan har meddelat att blockaden i stället inleddes den 4 februari och att man till dess ska begära ett nytt interimistiskt beslut från AD". ●

FOTO: NINNI ANDERSSON /REGERINGSKANSLIET
Jens Stoltenberg och statsminister Ulf Kristersson (M).

Stoltenberg utreder försvarssamarbete

Försvaret. Natos förre generalsekreterare Jens Stoltenberg har fått i uppdrag att ta fram en rapport om starkt nordiskt-baltiskt försvars- och säkerhets-samarbete. Rapporten ska presenteras inför Natotoppmötet juni 2025. Han ska främst, lämna förslag på hur det militära försvaret kan stärkas och samarbetet utökas, men också hur sabotage och hybridhot ska bemötas och avskräckas i framtiden. – För första gången i historien ingår alla de nordiska och baltiska länderna i samma militärallians. Det skapar nya möjligheter, och den här rapporten är ett viktigt initiativ för att fördjupa försvars- och säkerhetssamarbetet i vår region. Jag är tacksam över att få bidra till det, säger Jens Stoltenberg i ett samarbete. ●

Skyddsombud anmäler Renova efter dödsfall

Arbetsmiljö. I november förra året föll en miljöarbetare i Göteborg ner i en 2,5 meter djup sopkasun, till en underjordsbehållare för avfall, och dog. Transports skyddsombud anmäler nu Renova till Arbetsmiljöverket för fara och brister vid ensamarbete.

Text Justina Öster

Arbetsplatsolyckan inträffade vid en bostadsrättsförening i Hisings Kärra den 20 november 2024 när kranbilsföraren och skyddsombudet "Lasse" Krook, 64 år, arbetade med att rengöra botten i sopkasunen, efter att först ha lyft upp underjordsbehållaren.

SOPORNA UNDER DEN tog han upp med hjälp av en kransko-pa och de sista sopresterna med hjälp av två krattor som han bundit ihop med sitt eget

skärp, berättar huvudskyddsombudet, kollegan och vännen Kim Jörgensen för tidningen Arbetet.

TRANSPORTS SKYDDSOMBUD Johan Kanmert vid det kommunala miljöbolaget Renova har vid upprepade tillfällen påtalat bristerna vid ensamarbete med mera.

– Renova har jobbat dåligt med arbetsmiljön under lång tid, säger han.

EFTERSOM HAN ANSER att han inte fått gehör hos arbetsgivaren lämnade han i slutet av januari in en anmälan om faran för miljöarbetarnas liv och hälsa vid ensamarbete till Arbetsmiljöverket, en 6:6 anmälan. – Jobbar vi själva ska vi

kunna larma så att vi får hjälp om vi behöver. Nu finns tyvärr ett tragiskt bevis för vad som händer om vi inte har rutiner för det. Bollen ligger nu hos Arbetsmiljöverket, säger Johan Kanmert.

”Renova har jobbat dåligt med arbetsmiljön under lång tid.”

ORSAKEN TILL OLYCKAN utreds ännu. Renova säger till Göteborgs-Posten att företaget arbetar med att förbättra arbetsmiljön, men att man väntar

på resultatet från polisens och Arbetsmiljöverkets utredningar innan bolaget vidtar fler åtgärder.

JOHAN KANMERT HAR lämnat in ytterliga tre 6:6a-anmälningar om Renova som rör rimlig arbetsbelastning liksom mätning av buller och helkroppsvibrationer. ●

Anrikt transportföretag säger upp 80

Arbetslöshet. Det Luleå-baserade transportföretaget Alviks trafik har sagt upp kontakten med Schenker, DSV och Tempcon Norrland. 80 chaufförer blir av med jobbet.

Text John Antonsson

Alviks transport har valt att inte förlänga kontrakten med Schenker, DSV och Tempcon Norrland.

FÖRETAGET HAR INTE lyckats uppnå lönsamhet på uppdragen. I samband med tidningens pressläggning har Transport

och arbetsgivaren varit i slutfasen av förhandlingarna om uppsägningarna. – Vi vill att de ska landa så mjukt som möjligt. Jag hoppas att det snart finns ett nytt bolag på plats så att vi kan hävda övergång av verksamhet, säger Olov Wiklund.

ALVIKS TRANSPORT KOMMER att avveckla större delen av godstrafiken och kommer att fokusera på bussar och vissa mindre godsuppdrag i Luleå-området.

Alviks transports återichaufförer kommer att fortsätta köra

uppdragen fram till i början av maj, därefter är framtiden osäker.

OLOV WIKLUND TROR inte att chaufförerna behöver vara arbetslösa en längre tid. Det är brist på lastbilschaufförer i Norrbotten.

– Det vi vet är att den här verksamheten kommer att drivas vidare av andra. Det är inte så att matvarorna i malmfälten inte ska ut eller godsden från Schenker kommer att sluta levereras. Men ingen vet vilka som kommer att ta över i dagsläget. ●

FOTO: ARBETSFÖRMEDLINGEN
Antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen ökade i december. Statistik från myndigheten visar att varslen inom transport och magasinering ökade kraftigt.

Nu ökar varslen inom transportbranschen

Arbetslöshet. I december ökade antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen. Samtidigt pekar varselsiffrorna inom transportområdet kraftigt uppåt.

Text John Antonsson

I december varslades 944 personer inom transport och magasinering om uppsägning, årssnittet för 2024 var 372 varslade per månad. 820 av fallen i december las på grund av nedläggning eller konkurs.

Under 2024 var 376 517 inskrivna på Arbetsförmedlingen, 27 168 fler än året innan.

– Vi befinner oss fortfarande i lågkonjunktur som resultat av höga räntor och passiv finanspolitik. Hushållen är fortfarande pressade efter två

år av ökade boendekostnader och löner och inkomster som inte har hängt med prisutvecklingen. Därför konsumerar vi mindre än förut. Vissa branscher har drabbats särskilt hårt av minskad efterfrågan och

högre kostnader – till exempel bygg, kommunikation och handel, säger Elinor Odeberg, chefsekonom på den fackligt finansierade tankesmedjan Arena.

ODEBERG PEKAR PÅ att företag har svårt att hitta utbildad arbetskraft och efterlyser en arbetsmarknads- och utbildningspolitik för att matcha arbetssökande med de lediga jobben.

– Det är positivt att det finns en samsyn kring att löntagarna måste få komma ikapp och att vi förhoppningsvis kommer se en högre löneökningstakt när den här avtalsrörelsen är avslutad. Om arbetsgivarna tar sitt ansvar där talar det för en snabbare återhämtning. Inflationen är låg och räntorna är på väg ner vilket är positivt för investeringsviljan och hushållens köpkraft, och viktigt inte minst för den räntekänsliga byggbranschen.

– Det som talar emot är att finanspolitiken inte agerar för att få i gång hjulen. Det enda man har gjort är att sänka skatterna, företrädesvis för höginkomsttagare. Det är gammal skäpmat som inte kommer få i gång ekonomin, säger Elinor Odeberg. ●

Färre döda i trafiken 2024

Trafik. 210 personer dog i trafiken under 2024. Det är en minskning jämfört med året innan. Men minskningen är inte tillräcklig för att följa Nollvisionens plan, enligt Riksförbundet M. Föreningen anser att sänkta hastigheter på vägarna inte är nog, för att få ner dödsolyckorna behövs fler mittseparerade vägar. ●

ILLUSTRATION: SHUTTERSTOCK

Kinesiska kläder eldas upp

Miljö. Kläder från kinesiska klädbolag som Shein och Temu stoppas för försäljning i Luleå kommuns second hand-butiker. Kommunens hållbarhetschef Jenny Widmark uppger att kläderna innehåller höga halter av både kemikalier och bly. De kommer därför att brännas och gå till energiåtervinning i stället för att återförsäljas, rapporterar SVT Nyheter Norrbotten.

Klädmärkena förklaras ingå i så kallat "ultra fashion", vilket innebär att trendiga plagg tillverkas så snabbt och billigt som möjligt och hastigt byts ut mot nya.

I medierna har företaget Shein även kritiserats hårt för undermåliga arbetsförhållanden.

Luleå kommun stödjer sig i sitt beslut på information från Kemikalieinspektionen och Konsumentverket. ●

10 141

aktiebolag inom olika branscher gick i konkurs i Sverige 2024. En rekordökning med 23 procent jämfört med 2023.

Källa: transportnet.se

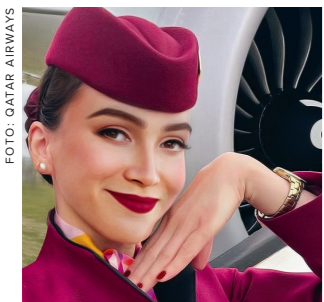

FOTO: QATAR AIRWAYS
Sama, så heter Qatar Airways AI-flygvärdinna.

AI-genererad flygvärdinna

Flyg. Sama heter flygbolaget Qatar Airways nya AI-genererade flygvärdinna som nu gjort debut på Instagram, skriver tidningen Resumé. På kontot SamaOnTheMove är tanken att hon ska inspirera till resor genom att dela med sig av anekdoter från mellanlandningar, tipsa om upplevelser vid olika resmål, liksom om andra kulturer och traditioner.

Bolaget utlovar också en inblick i hur livet är för kabinpersonalen.

Qatar Airways har sin bas i Qataras huvudstad Doha och personalen uppges representera omkring 120 nationaliteter. I Expressen har bolaget av personalen tidigare kritiserats för slavliknande anställningsavtal. ●

Sänkt bränsleskatt

Drivmedel. Skatten på bensin och diesel sänktes den 1 januari 2025, jämfört med den nivå som det tidigare beslutats om. I sommar, den 1 juli, sänks skatten ytterligare. Efter den sänkningen ska skattesatserna fortsätta gälla under hela nästa år. ●

FOTO: LILLY HALLBERG
Bohusläningen och ST-tidningen lägger ner pappersformatet. Ungefär 35 tidningsbud blir av med jobbet.

Chock när tidningsbud sägs upp på VTD

Distribution. Ett 20-tal tidningsbud på Västsvensk Tidningsdistribution (VTD) vid filialen i Uddevalla och omkring 15 distributörer i Stenungsund blir av med sina jobb. Det står klart efter att Bohusläningen och ST-tidningen övergår till enbart digital utgivning.

Text Justina Öster

Distributörernas arbeten försvinner den sista juni när Bohusläningen inte längre ges ut och distribueras i pappersformat. Vid filialen i Stenungsund upphör utdelningen i april, allt efter beslut av mediekoncernen Stampen.

BU DEN HAR TIDIGARE drabbats av drastiska nedskärningar, då Strömstads Tidning upphörde som papperstidning hösten 2023 och Bohusläningen gick ner till tredagarsutgivning. Ändå kom beskedet som en

Nedläggning

→ Efter nästan 150 år försvinner Bohusläningen i pappersformat och distributionen upphör. Ett 20-tal tidningsbud på Västsvensk Tidningsdistribution (VTD) vid filialen i Uddevalla sägs upp.

→ Stenungsunds-filialen förlorar ett 15-tal distributörer sina jobb när även ST-tidningen övergår till endast digitalformat.

→ Tidningarna ägs av mediekoncernen Stampen och bägge filialerna läggs ner. Efter 1 juli kommer 7 av Stampens 16 tidningar vara helt digitala.

chock, berättar Daniel Hilmér. Han är tidningsbud, ordförande och förhandlingsombud på Transports avdelning 55 i Uddevalla.

– Vi visste ju att det skulle hända någon gång. Men så sent som i december 2024 genom-

gick vi en stor omorganisation vid bägge filialerna och tidningsbuden höll på att lära sig de nya turerna. Sedan dröjde det bara några veckor innan varslen om uppsägningar av alla buden kom, säger han.

– Chocken var: Varför sa ni inte det här tidigare? I Stenungsund höll VTD på att anställa folk. Jag förstår att VTD inte har insyn i allt som Stampen gör, men Stampen kunde ju för sjutton ha hört av sig tidigare! Då kunde VTD ha struntat i omläggningen och gjort allting på en gång.

CHEFREDAKTÖR Sandra Bygdén Shameh på Bohusläningen säger till SVT Nyheter att det blir för dyrt att köra ut papperstidningen. Stampen har tidigare även hänvisat till kraftigt ökade kostnader för papper och en vikande annonsmarknad.

Den sista juni ska filialerna i Bohuslän och Stenungsund vara nedstängda. ●

Fler vill bli flygmekaniker – ont om praktikplatser

Utbildning. Branschen skriker efter flygmekaniker. Söktrycket till utbildningarna har ökat, och nu har eleverna svårt att hitta praktikplatser.

Text John Antonsson

Transportfackens yrkes- och arbetsmiljönämnd (Tya) har frågat de sju gymnasier som utbildar flygmekaniker om söktrycket. Fem av skolorna ser ett ökat söktryck. Antalet tjejer som går utbildningen ökar också.

Redan i dag har branschen rekryteringsproblem och inom de närmaste åren väntar en våg av pensionsavgångar.

Men det finns fortfarande ett

stort orosmoln på horisonten: företagen tar inte emot tillräckligt många praktikanter

– Det finns inte så många företag i Sverige som kan ta emot praktikelever inom området. Företagen är själva underbemäddade och har då svårt att ta emot praktikelever från flygteknikprogrammet för de hinner inte med. Även eleverna på YH:s flygteknikerutbildning ska ha praktik och företagen väljer helst dem som praktikanter, de eleverna kan mer, säger Åsa Backman, projektledare på Tya.

Finns det en risk att söktrycket till utbildningarna minskar igen, när potentiella elever inser att de riskerar att inte få praktikplats?

FOTO: TYA
Åsa Backman, projektledare på Tya.

– Som en hypotes ja, men det finns inga belegg för det i dag.

Vad är ditt budskap till de arbetsplatser som tvekar om att ta in praktikanter för att det riskerar att bli för tidskrävande?

– Ta in elever om du sedan vill ha kompetent personal att anställa, säger Åsa Backman. ●

FOTO: TYA
Arlanda gymnasium är en av de skolor som utbildar flygtekniker.

DETTA ÄR EN ANNONS.

Radiostyrning med viktvisning

Tele Radio är din leverantör av Scania viktvisning. Med viktvisning är det enkelt att övervaka lastning och lossning utanför hytten. Du slipper dessutom hoppa i och ur lastbilen många gånger varje dag. Kontakta oss idag för mer information.

031-724 98 00 | www.tele-radio.com/sv

Nytt bolag tar över fordonsterminalen i Göteborg

Hamn. Wallenius Wilhelmsen har vunnit upphandlingen om att få driva fordonsterminalen i Göteborgs hamn efter Logent. Kontraktet gäller för 12 år och börjar gälla februari 2026.

Transportarbetareförbundet kommer att hävda övergång av verksamhet för att skydda hamnarbetarnas anställningar.

Transportarbetaren har varit i kontakt med Logent. De planerar att överklaga Göteborgs hamns beslut. ●

REKORDMÅNGA UNGA VILL STARTA UF-FÖRETAG.

Rekordmånga unga startar eget

Utbildning. Ungt företagande (UF) slår rekord. Det här läsåret startar 40 892 gymnasieelever UF-företag. Det visar nationell statistik från utbildningsorganisationen Ung Företagsamhet.

UF-företagande ökar framför allt starkt på yrkesförberedande program. I dagsläget drivs närmare 13 000 företag av gymnasieelever, varav nästan tusen är inom fordon- och transport.

Med UF-företagande på gymnasiet får eleverna starta och driva riktiga företag. Syftet är att träna entreprenörsförmågor som samarbete, problemlösning och kreativitet. ●

32

miljoner personer reste via Sveriges tio statliga flygplatser 2024. Inrikesflyget minskar och antalet resenärer är lägre än före pandemin.

Källa: Tidningen Syre och Swedavia

Här börjar det – in english

Utbildning. Vägen till fackligt arbete kan se olika ut. Startpunkten på engelska är en chans för fler att få en introduktion till den egna fackföreningen.

Text och foto Lilly Hallberg

Inom flera av Transports yrkesgrupper har majoriteten ett annat modersmål än svenska. Stockholmsavdelningen håller i år flera endagarskurser på engelska. Startpunkten, det första steget i förbundets utbildningar.

Avdelningskontorets mötesrum vid åtta-tiden i mitten av januari, fika och mackor: Organiseringsfunktionär Carolina Nolasco Gil Roth, som håller i utbildningen tillsammans med Michael "Mick" Mullen, som gjort den större delen av översättningen, hälsar välkomna. De har tidigare haft kursen på engelska, men då speciellt för UPS-anställda.

– Vi har utökat tiden för att hinna med, från fyra till åtta timmar, och lagt mer tid för diskussion och frågor än grupparbete, säger Carolina. – Min ambition är att ge så

Startpunkten

→ Är en endagskurs på 4–8 timmar och den första av Transports utbildningar, riktad till både medlemmar och intresserade som ännu inte är medlemmar.

→ Kursdeltagare kan få stipendium från sin avdelning för att täcka inkomstbortfall.

→ Flera avdelningar har hållit kursen på engelska, Stockholmsavdelningen har ytterligare tre tillfällen i år.

→ Översättningen från svenska är gjord av Mick Mullen.

mycket kunskap som möjligt. Förhoppningen är att fler här ska kunna ta uppdrag som Transportombud ute på sina arbetsplatser där många är engelsktalande.

SEX DELTAGARE HAR kommit i dag, alla män. Tre jobbar som tidningsbud, hos distributionsbolaget Premo, fast på olika filialer. Diskussionen börjar redan före lektionsstart om ändrade utdelningsturer, arbetsledning

och rätt till ersättning vid förlängda arbetspass.

Sidhali jobbar inom taxi, Mustapha är budbilsförare och Kow Donker bemanningsanställd, kör truck på terminal. Ytterligare ett par var anmälda men hade fått förhinder. Antalet deltagare begränsas av utrymmet i lokalen.

FRÅGORNA ÄR MÅNGA. Om möjlighet till infomaterial på andra språk än svenska, om medlemsavgiften, om rättigheter. Kan chefen alltid lägga på extratid? Varför har medlemstidningen inga texter på andra språk? Vem inom facket ska jag vända mig till? Vad ger medlemskapet mig?

Inledningsvis får vi intervjua varandra två och två. Frågorna handlar om förväntningar på kursen men också om sådant som fritidsintressen. Jag som skriver för tidningen, men också går kursen, får tala med Hassan. Han arbetar i Huddinge och är tidningsbud liksom Orezi och Omabanjo.

– Jag vill veta mer om mina rättigheter, och vad vi kan kräva enligt avtal, säger han.

Hassan kom som flykting från

Vad är en arbetsplatsklubb? Startpunkten på engelska hos Stockholmsavdelningen i januari. (från vänster Sidhali, Omabanjo, Kow Donkor, Carolina, Mick och Hassan).

krigets Syrien för snart tio år sedan. Från gamla hemlandet har han utbildning i ekonomi, något som han tidigare också arbetat med i Sverige. Språk kan vara svårt att lära när man inte är så ung längre, påpekar han. Men tycker att det fungerar med engelska på jobbet även om arabiska är hans modersmål.

De andra har liknande för-

väntningar på kursen, framkommer det på redovisningen. Fritiden är mer oklar. Träffa familjen, vila.

UNDER DAGEN GÅR vi igenom olika punkter: Kollektivavtal, Transports utbildningar, arbetsmiljöfrågor, medlemskapet, facklig-politisk dialog. Något som starkt berör är det historis-

ka avsnittet, om fackföreningsrörelsens framväxt och kamp, med bilder från Fattig-Sverige i slutet av 1800-talets början och av förra seklet.

Det känns att ett starkt engagemang vuxit fram i gruppen, så mycket som vill lyftas och diskuteras. Så trots bra planering drar vi över sluttiden. Flera hade önskat ytterligare en dag. ●

Tufft ekonomiskt läge för regionala flygplatser

Flyg. De icke-statliga flygplatserna blöder pengar. Enligt Dagens Industri gick de regionala flygplatserna med 700 miljoner kronor i förlust under 2023.

Text John Antonsson

I dag är det fem regionala flygplatser som helt saknar kommersiell linjetrafik, Jönköping, Norrköping, Borlänge, Växjö och Kristianstad, och enligt

branschorganisationen Sveriges regionala flygplatser hotas nu flera regionala flygplatser av nedläggning.

Det statliga anslaget till de regionala flygplatserna ligger på en bit över 200 miljoner kronor och täcker inte förlusten.

TUFFAST HAR DET varit för Sundsvall Timrå Airport och Skavsta i Nyköping. Sundsvall Timrå har tappat flest passage-

Sundsvall Timrå Airport har tappat 73 procent av passagerarna sedan 2019.

rare av alla regionala flygplatser: 73 procent sedan 2019. Underskott 2023: 40 miljoner. Bara Skavsta har förlorat mer pengar, 68 miljoner under 2023. ●

S kräver "task force" mot taxifusk

Apptaxi. Socialdemokraterna vill ta tag i fusket och lönedumpningen i taxi-branschen. De vill se en "task force" som jobbar gemensamt mot fusket. På lång sikt vill de se tuffare regler och en utredning om avregleringen av taximarknaden.

Text och foto John Antonsson

Under tisdagen den 14 januari presenterade Socialdemokraternas Gunilla Svantorp, ledamot i riksdagens trafikutskott,

och Ardalan Shekarabi, arbetsmarknadspolitisk talesperson, en rad av förslag för att komma åt fusket.

– Det är framför allt ett stort systemfel som vi ser där det har kommit in nya aktörer som har andra metoder. Vi ser att myndigheterna framför allt behöver samarbeta mycket mer. Då tycker vi att vi behöver ha en "task force". Att myndigheterna går ihop och verkligen försöker hitta det som

just nu är fel. Och inte minst med tanke på alla som jobbar i den branschen, säger Gunilla Svantorp.

Gunilla Svantorp

S-FÖRSLAGET OM EN task force är att Transportstyrelsen ska leda ett myndighetsgemensamt arbete för att angripa fusk och arbetskraftsutnyttjande. De andra myndigheterna som föreslås ingå är Arbetsmiljöverket, Skatteverket och Polisen. ●

Vanligt med fallolyckor

Arbetsmiljö. Omkring 11 000 fallolyckor inträffar varje år på arbetstid i Sverige, enligt statistik från Afa Försäkring. Chaufförer och tidningsbud hör till de mer drabbade yrkesgrupperna. Under december till januari inträffar flest fall- och halkolyckor på platser som isiga gångvägar och trottoarer, hala trappor och entréer.

Under några år drev Afa Försäkring och Judoförbundet ett gemensamt projekt för att lära ut bättre fallteknik, som Transportarbetaren skrev om. Ett råd är att träna balans och styrka, i synnerhet när vi blir äldre. Upprepad träning sätter sig i muskelminnet, vilket minskar risken för skador vid fall. ●

Lustgastuber som töms i sopbilens vaggas kan explodera.

Tillåtet med pant på lustgastuber

Miljö. Landets kommuner får erbjuda pant till invånare som lämnar in använda lustgastuber för återvinning. Nu har också nya rutiner tagits fram för hur de skadliga och farliga tuberna ska hanteras.

Det skriver kommunernas branschorganisation Avfall Sverige i sitt nyhetsbrev. Den ökade användningen av lustgastuber som berusningsmedel drabbar miljöarbetare, som riskerar att flaskor med rester av gasen kläms ihop i vaggan på sopbilarna och exploderar.

Felsorterade tuber leder varje år också till skador för miljontals kronor, när de exploderar i kommunernas förbränningsanläggningar.

Panten bör vara på en sådan nivå att det motiverar invånarna att lämna in tuberna, förklarar Avfall Sverige och menar att kommunerna behöver testa sig fram för att hitta en lämplig summa. ●

Diesel från privatbilar ökar utsläppen

Klimat. Under tredje kvartalet 2024 ökade utsläppen av växthusgaser, jämfört med motsvarande kvartal 2024. Ökningen kan i hög grad kopplas till ökade leveranser av fossil diesel, förklarar SCB som i en rapport visar att utsläppen från Sveriges ekonomi steg med 6,4 procent tredje kvartalet i föl.

Bygg- och transportbranschen svarade för en hög andel, enligt en tidigare trend. Men utsläppen från privat konsumtion steg ännu mer. Där var utsläppen de högsta för ett tredje kvartal sedan 2021.

Bilkörning toppar de privata utsläppen.

1 januari 2024 sänkte Tidöregeringen reduktionsplikten vilket ledde till mer bilkörning och ökade koldioxidutsläpp. ●

FOTO: SHUTTERSTOCK

Taxibranschen drabbas regelbundet av underbudskonkurrens.

Uppdrag: Stoppa onormalt låga anbud

Politik. Oseriösa taxibolag som konkurrerar med farlig arbetsmiljö och fuskar med löner, skatter och avgifter kan gång på gång vinna upphandlingar. Nu ska Konkurrensverket komma med förslag på hur onormalt låga och oseriösa anbud kan väljas bort.

Text Justina Öster

– Bra att regeringen utreder frågan. Jag hoppas att de nu verkligen tar tag i detta! Vi har ju sett fall där bolag lagt så låga anbud att de omöjligt klarar av att bedriva den verksamhet de utlovat. Det skapar stora problem och drabbar både anställda och allmänhet, säger Transports förbundssekreterare Lars Mikaelsson.

BLAND MINDRE SERIÖSA bolag som lägger anbud vid offentliga upphandlingar kan det exempelvis handla om skatte-

Då kommer lagförslagen

→ Förslagen om att lättare kunna sälla bort oseriösa anbud ska presenteras senast den 30 september 2025 och metoden för att bedöma om företag uppfyller angivna kvalitetskrav månaden därpå.

→ De är ett led i arbetet med att motverka arbetslivskriminalitet, som en följd av att myndigheter och upphandlingsenheter brister i kontroll och uppföljning av kontrakt.

fusk, att socialförsäkrings- och pensionsavgifter inte betalas in eller att trafikfarliga fordon sätts i trafik, vilket snedvrider konkurrensen gentemot seriösa bolag. Inom Transports branscher berörs, förutom taxi- och färdtjänstbolag, även företag inom exempelvis renhållnings- och flyttsektorn.

REGERINGEN HAR BEGÄRT översynen av upphandlingsreglerna för att upphandlande myndigheter och enheter lättare ska kunna avvisa ”onormalt låga anbud som inte är seriöst menade”.

Konkurrensverket får också i uppdrag att ta fram en tillförlitlig metod för att bättre kunna bedöma om entreprenörer når upp till kvalitetskraven i offentliga kontrakt – för skolskjuts, sjuk- och färdtjänstresor, sophämtning, återvinning och så vidare.

– Det enklaste sättet att få till schyst konkurrens är att se till att företagen har kollektivavtal. Då är förutsättningarna goda för vettiga löner, bra arbetsvillkor och arbetsmiljö Inom Transport och fler fack pågår ett arbete med att ta fram utbildningsmaterial om vad som blir konsekvenserna vid dåliga upphandlingar, säger Lars Mikaelsson. ●

Miljöarbetare bra på att stoppa jobb vid halka

Arbetsmiljö. I januari har det varit flera fall med svår halka runtom landet. I flera kommuner har villaägare ilsknat till då soporna inte hämtats i tid. Men det finns ett skäl till att sopbilarna har stått still.

Text och foto John Antonsson

2025 har börjat med flera fall av farlig halka på olika platser i landet, då myndigheterna uppmanat trafikanter att hålla sig borta från vägen.

– Det är miljöarbetarna som är bäst på att anpassa sig efter väglag. Det är i princip bara de som kan ställa in för att det är halt. Jag har inte varit med om att man gjort det i någon annan bransch, säger Joakim Heidenstedt, regionalt skyddsombud för Transport i Dalarna och fortsätter:

– Det finns oftare i avtalen att chauffören själv kan avgöra om det är för halt för att hämta soporna. Men då måste man ofta utföra det dagen efter i

Det händer att miljöarbetarna får ställa fordonen då det är för halt ute.

stället och det blir ett annat arbetsmiljöproblem, stressen att komma i kapp.

HEIDENSTEDT HAR EN bakgrund som chaufför och vill uppmana alla som jobbar på vägen att köra efter de förhållanden som gäller. Det är inte vägens hastighet som reglerar det långsam-

maste man får köra.

– Om det är för halt ska man kontakta sin chef och säga att det inte är säkert att köra. Man är själv ansvarig för fordonet man kör och ska inte behöva tänka att man måste vara framme en exakt tid. Man ska inte behöva riskera livet för att ett paket ska komma fram. ●

Nya avgifter för kör- och vilotidsbrott

Åkeri. Ett nytt lagförslag med ändrade sanktionsavgifter för vissa brott mot kör- och vilotidsreglerna har skickats ut på remiss.

Text John Antonsson

Regelförslagen är ute på en remiss. Det betyder att organisationer såsom Transport och Sveriges Åkeriföretag kan få tycka till. De nya regeländringarna kommer efter att EU beslutat om det nya Kontroll-direktivet under fjolåret.

Enligt direktivet ska reglerna i medlemsstaterna genomföra

direktivet 14 februari 2025.

Remissrundan tar slut i april 2025 och de nya reglerna planeras att införas i sommar.

ETT ÄNDRINGSFÖRSLAG ÄR att den verkstad eller det transportföretag som ändrar, manipulerar eller bryter plomberingen av en färdskrivare ska påföras en sanktionsavgift på 20 000 kronor.

Reglerna om kompenserande för att ha kört två korta helgvilor i rad föreslås också förändras. Sanktionsavgiften ska vara 500 kronor om den

uteblivna kompensationen är högst två timmar, och därefter utökas med 500 kronor för varje påbörjat tvåtimmarsperiod. Den som utnyttat undantaget i reglerna om helgvilan kan som mest ha 42 timmar som ska kompenseras.

I DET NYA kontrolldirektivet bedöms allvarlighetsgraden i olika brott mot kör- och vilotidsreglerna. Syftet är att myndigheterna ska ha fler parametrar när de gör en bedömning om vilka företag och fordon som ska kontrolleras. ●

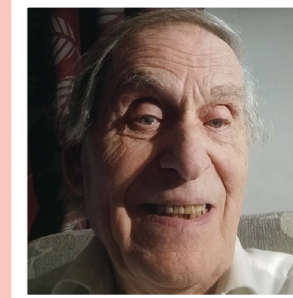

FOTO: PRIVAT

Hallå där! Ingvar Nilsson

...91 år, som jobbar som cykelburet tidningsbud och delar ut Varbergs Tidning.

Text Justina Öster

Varför arbetar du än?

– En lång historia. Jag sökte mig ut för att jobba och träffa folk efter att min fru gick bort, men det är länge sen nu. Jag började med trädgårdsarbete på Veteranpoolen (som anställer pensionärer) och jobbar där än, några timmar per vecka sommartid. Där hade jag en kompis, inte mer än 70, kunde vara min son faktiskt, ha ha! Han arbetade som tidningsbud, så då hoppade jag på det också.

Hur länge har du varit distriktör?

– I två år. Jag börjar 14 på måndagar och 8 på tisdagar. Vi har två dygn på oss. Nu är jag hemma för lunch, men ska ut igen med gratistidningen. Jag kanske blir klar i kväll.

Hur är jobbet?

– Jättebra! Jag känner mig så frisk, skulle inte vara den jag är om jag inte var ute och träffade folk och fick frisk luft. Jag träffar många som gärna vill prata och det tycker både de och jag är trevligt.

Vad gör du om det snöar och blir halt?

– Jag har broddar som jag sätter på skorna och får ta det mer försiktigt. Inga dubbdäck på cykeln, här är ju barmark helt och hållet. ●

Krav för körkort vid adhd utreds

Chaufförer. Personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) som adhd och autism har länge kämpat med långa väntetider och dyra läkarintyg för att få börja köra, privat och professionellt. Nu ger regeringen Transportstyrelsen i uppdrag att se över de medicinska kraven för körkortstillstånd med särskild inriktning på hanteringen av läkarintyg för personer med "mild eller måttlig adhd".

Eric Donell är vice ordförande i Riksförbundet Attention, en förening för personer med NPF och deras anhöriga. Han välkomnar utredningen.

– Jättebra! Vi har länge kämpat för att få individuella bedömningar och att en hel grupp inte ska diskrimineras. Personer med NPF finns inom ett så brett spektrum, därför är det väldigt fel att utesluta hela gruppen. ●

Ny åldersgräns för taxiförarlegitimation

Taxi. Den 1 januari sänktes ålderskravet för taxiförarlegitimation från 21 till 20 år. Det betyder att en 20-åring som haft B-körkort i minst två år kan ansöka om legitimationen. ●

6 800

personer som blivit av med jobbet beviljades omställningsstöd från Trygghetsfonden (TSL) fjärde kvartalet 2024.

Källa: TSL

Väktare kan hamna i hotfulla situationer. Grundregeln är att inte ge sig in i situationer som man inte säkert kan hantera, säger Transports regionala skyddsombud Pierre Eklund.

Tydliga rutiner krävs för säkra gripanden

Bevakning. I början av december 2024 avled en väktare, som anslöt för att hjälpa två ordningsvakter vid ett krogbråk i Gamla stan i Stockholm. Omständigheterna kring hans död är oklara och utreds. Men hur bör man som väktare agera i liknande situationer?

Text och foto Justina Öster

Transportarbetaren bad regionala skyddsombudet och tidigare väktaren Pierre Eklund vid förbundets avdelning i Göteborg om några råd.

– Grundregeln är att inte ge sig in i situationer som man inte säkert kan hantera. Försök sansa dig, kalla på och invänta polis. Avvik hellre till en säker plats än att riskera ditt liv, säger han.

Bevakningsbolagen är skyldiga att göra riskbedömningar i samarbete med fackligt utsedda skyddsombud och ta fram tydliga rutiner. Så att anställda vet hur de ska agera i olika situationer, betonar Eklund.

– Det är viktigt att tänka ut så många scenarier som möjligt och bedöma riskerna. Helst träna också så att rutinerna sitter i benmärgen när något händer. Det kommer ju även av erfarenhet.

MEN ATT INTE ingripa kan vara svårt, beroende på läggning och förväntningar från arbetsgivaren, kunden, kollegorna

och allmänheten, konstaterar Pierre Eklund.

– Då behövs stöd från ett skyddsombud om att säkerheten går först. En situation som i början är lugn kan spåra ur, det måste man vara beredd på. Ibland kan man också bli tvungen att släppa en gripen person, exempelvis av medicinska skäl som hjärtproblem.

ATT INTE STRESSA upp sig och försöka hålla huvudet kallt är fler råd vid hot och våld.

– En del av rutinerna bör vara att kontakta larmcentralen och/eller en kollega om man ändå ger sig i väg för att hjälpa en kollega. Då vet folk var du är och du kan få hjälp. Men som sagt, överväg alltid riskerna först, säger han. ●

Krönika David Ericsson

Världens bästa lastbil!

Av någon anledning, om det var för att jag transporterat Scania-gods till Holland i närmare femton år, fick jag en förfrågan om att komma upp till Scania-ingenjörerna på "Berget" och hålla föredrag.

"Berget" är det allra heligaste hos den stora lastbilstillverkaren i Södertälje. Där sitter flera tusen ingenjörer. Inför ett trettiotal av dem skulle jag tala om förarupplevelsen i deras produkter.

JAG KOM IN i ett lite märkligt rum där bara en talarstol var upplyst medan publiken satt runt om i mörker. Där inledde jag mitt anförande med att säga:

– Scania är bra. Men Volvo, det är kärlek!

Ett sus gick bland de församlade. Vad var det jag sa? Förstod jag inte att jag befann mig på helig Scania-mark?

Nu fick jag förklara mig.

– Scania har alltid varit min favorit, särskilt med de tokstarka V8:orna, ja hela pondusen och pålitligheten i fordonen. Men Volvo...

När de kom med FH-serien i början av 1990 talet slog den det mesta. Det var som att åka i en bekvämt gungande turistbuss.

Plötsligt hade någon tänkt till lite extra. Allt i Volvobilarna var för förarens bekvämlighet. Enkla reglage som gick att nå bekvämt tillbakalutad i förarstolen (som hade miljoner olika inställningar). Och sängen

"Ett sus gick bland de församlade. Vad var det jag sa? Förstod jag inte att jag befann mig på helig Scania-mark?"

därbak påminde om åtminstone halva den där hemma.

Jag var golvad av komforten men också av att motorerna blivit så mycket bättre både i styrka och bränsleförbrukning.

SÅ VILKEN ÄR då världens bästa lastbil enligt mig? Amerikanska lastbilar kan vi räkna bort. Även de senaste modellerna, som jag haft det tvivelaktiga nöjet att köra, är riktiga skrammelhäckar.

Mercedes, DAF, Iveco och MAN är bilar som billighetsåkerierna älskar för att de är just billiga, men de fungerar också därefter.

Nej det är de svenska konkurrenterna som vinner och där är faktiskt Scantias modell 143 som kom på åttiotalet (!) min favorit.

Komforten är inte som Volvons men hytterna är rymliga på ett sätt som nyare Scaniors inte är. Den välvårdade instrumentpanelen känns lyxig och det återhållna mullret från en råstark V8:a, är obetalbart! ●

David Ericsson är författare och lastbilschaufför.

Tidsgräns för klampning tas bort

Åkeri. En ny lag för klampning och fasthållande av fordon träder i kraft och ersätter lagen om åtgärder vid hindrande av fortsatt färd (2014:1437). Lagen talar om hur och när ett fordon får hindras och vilka tvångsåtgärder som finns. En viktig förändring är att tidsgränsen för klampning, tidigare 36 timmar, tas bort. ●

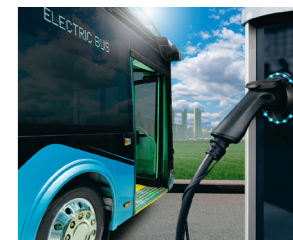

ILLUSTRATION: SHUTTERSTOCK

Laddnätskritik: Turistbussar glöms

Elektrifiering. Regeringen har lämnat ett handlingsprogram för utbyggd laddinfrastruktur till regeringen.

Transportföretagen anser att turistbussarnas behov av publika laddplatser glömts bort.

– Det är olyckligt att regeringen än en gång bortser från den kommersiella busstrafikens behov. Om de menar allvar med behovet av att elektrifiera fordonsflottan även för bussbranschen behövs insatser och stöd för att skapa publik laddinfrastruktur som passar hela busstrafiken, säger Anna Grönlund, branschchef på Sveriges Bussföretag i ett pressmeddelande. ●

6,3

procent minskade antalet nyregistrerade tunga och medeltunga lastbilar med inom EU 2024. Det enda fordonsslag som backade, jämfört med lätta lastbilar och bussar.

Källa: Acea

FOTO: SHUTTERSTOCK

Transport har tagit över kabinavtalet från Unionen. Till våren ska Transport och Svenska Flygbranschen komma överens om ett nytt kollektivavtal.

Transport får många frågor om kabinavtalet

Flyg. Den 1 februari tog Transport över avtalet för flygets kabinpersonal från Unionen. Nu är arbetet med ett nytt kollektivavtal i full gång.

Text John Antonsson

I december blev det klart att Transport tar över kollektivavtalet för kabinpersonal från Unionen. En nyhet som förvånade. Till Ekot uttryckte Tui-klubbens ordförande George Ghalas missnöje.

– Vi känner oss totalt överkörda, frustrerade och att man inte heller har lyssnat.

SEDAN DESS HAR Transport träffat samtliga kabinklubbar tillsammans med Unionen. Petri Perälä, ombudsman i flygavdelningen och ledamot i förbundsstyrelsen, tycker att det mestadels varit positiva tongångar då han mött klubbarna.

– Vi har först haft information till alla klubbar tillsammans med Unionen. Och efter det har vi träffat och pratat med alla klubbar som finns. De förtroendevalda brinner för det här och säger: nu gör vi det här tillsammans, berättar Perälä.

– Vi har skapat en kontakt med medlemmarna och svarat alla möjliga frågor som kan dyka upp från både klubbar och medlemmar.

Petri Perälä.
FOTO: JUSTINA ÖSTER

Vilka frågor får ni oftast från medlemmarna?

– Det rör sig från grundläggande frågor till varför man ska vara med i facket alls och vad facket står för. Sedan finns det praktiska frågor. Som hur blir jag medlem?

– Den stora frågan handlar om försäkringar. Många undrar om hur våra inkomstförsäkringar fungerar. En fråga har rört karensen i inkomstförsäkringen, som i vanliga fall är ett år.

Nya transportare

→ Transport är avtalsbärande i kabinavtalet sedan den 1 februari 2025.

→ Pensionsavtalet kommer tills vidare att förvaltas av Unionen.

→ De kabinanställda som är födda tidigare än 1978 rekommenderas ha parallella medlemskap i Transport och Unionen. Medlemskapet i Unionen blir kostnadsfritt, om dubbelt medlemskap meddelats Unionen.

→ Om en person får pengar från inkomstförsäkring, har pågående medlemsärendet eller vissa andra särskilda omständigheter rekommenderas kontakt med den fackliga organisationen innan byte av fackförbund.

Men vi har rätt ut det nu. Om du har gått över från Unionen till Transport och tecknar inkomstförsäkring hos Folksam blir det inte någon karens.

RUNT ÅRSSKIFTET HAR kabinpersonalen haft möjligheten att formellt lägga ner Unionens fackklubbar för att efter den 1 februari börja arbetet med att starta nya fackklubbar i Transport's namn.

Parallellt med det pågår arbetet med att förhandla fram ett nytt central kabinavtal mellan Transport och arbetsgivarorganisationen Flygbranschen. Kabinavtalet går ut den 30 april och sedan påbörjas arbetet med att förhandla om löner och arbetstider, något som främst beslutats i företagsspecifika uppgörelser. Petri Perälä säger: – Klubbarna har redan upparbetade rutiner och de förtroendevalda kommer att göra det här tillsammans med oss. ●

Så blir taxitelefonisternas fackbyte till Unionen

Taxiväxel. Som en del i gränsdragningsuppgörelsen mellan Transport och Unionen går taxitelefonisterna över till Unionen.

Text John Antonsson

Telefonisterna kommer då att gå på Unionens avtal Tjänstemannaavtalet för Transportföretagen – Biltrafiken.

Det är samma kollektivavtal som vissa med närliggande arbetsuppgifter gått på under en

längre tid, exempelvis telefonisterna på Taxi Stockholm, som bytte avtal för några år sedan.

Unionen uppger att de har kontakt med de tidigare Transportklubbar för taxitelefonister och ytterligare möten kommer att hållas.

Vilka frågor och svar har dykt upp i samband med Unionens kontakt med de taxitelefonister som ska byta fackförbund?

– Frågor som inkommit handlar om hur man blir med-

”Unionens regionala ombudsmän kommer att hjälpa och stötta nya medlemmar.”

lem, sker det automatiskt, eller behöver man göra det själv? Och om försäkringar. Det har också kommit frågor om hur man bildar klubb. Där det finns tillräckligt med medlemmar

finns i regel redan klubb så då behöver de bara hålla ett extra årsmöte, säger Johanna Green, presskontakt på Unionen.

Vad har Unionen gjort för att den fackliga verksamheten vid landets taxiväxlar ska kunna fortsätta så friktionsfritt som möjligt?

– Unionens regionala ombudsmän kommer att hjälpa och stötta nya medlemmar som arbetar som taxitelefonister med inrangering och klubb-bildning. ●

Det här innebär gränsdragningen

Facket. I december kom Transport och Unionen överens om en ny gränsdragnings. Vilket fack som ska organisera vilka arbetstagare.

Transport "fick" kabinpersonalen. Och Unionen "fick" taxitelefonisterna, vissa arbetsledare i bevakningsbranschen och all larmpersonal som inte jobbar som larmoperatör.

Sedan dess har det väckts frågor om exakt vilka inom bevakningsbranschen som

ska ha ett nytt avtal. Transport kommer även i fortsättningen att organisera gruppleddare och kvalificerade gruppleddare.

I uppgörelsen står det att Unionen ska organisera personal som "har direkt arbetsledande arbetsuppgifter i förhållande till dina kollegor bestående av till exempel att sätta och upprätthålla mål för individ eller grupp, att planera och organisera arbetsuppgifter för individ eller grupp, att följa upp prestation

för individ eller grupp, att ansvara för löne- och medarbetarsamtal, att ha arbetsmiljöansvar eller delegerat arbetsmiljöansvar, att ha budgetansvar och/eller att ha befogenhet att utfärda varningar".

Transport och Unionen uppmanar den som är osäker att be företaget om en uppdaterad tjänstebeskrivning så att det klarläggs om personen har en arbetsledande roll på företaget. ●

Fackets ombud på golvet

Fackligt arbete. Till Ida Hallberg vände sig kollegorna med förtroende i en turbulent tid. Som ombud tog hon frågor vidare direkt, kom tillbaka med info. Och skapade närhet till facket på arbetsplatsen.

Text och foto Lilly Hallberg

Helt rätt person för uppdraget, säger en arbetskamrat på bevakningsbolaget om Ida: Orädd när det gäller att lyfta luren och få tag på rätt personer, kraft att dra ett tungt lass när det gäller.

– Jag brinner för rättvisa, säger hon själv.

VÅKTAREN IDA HALLBERG hade förtroendeuppdraget som Transportombud när Avarn Security i somras tog över bevakningen från Temppest vid Scantias anläggning i Oskarshamn.

– Det blev en tuff start, med mycket oro och diskussioner men jag tyckte samtidigt att det var roligt. Man kände att man

gjorde nytta, säger Ida.

– Jag tycker ändå att vi löste det, arbetsmiljön i dag är bra och det är trevlig stämning. Och jag fick mycket hjälp i uppdraget. Den här resan har varit nyttig, säger Ida.

DET ÄR VECKAN före jul när Transportarbetaren träffar henne och flera kollegor. Med är också Tommy Sahlberg, ordförande för Transports avdelning 51 Sydöstra Sverige, och ombudsmannen Markus Pettersson.

Markus Pettersson

Efter årsskiftet har Ida påbörjat studier till elevassistent och är tjänstledig från Avarn, men ser det som självklart att hon annars skulle gått utbildningar för förtroendevalda som avdelningen satsar på. Hon är trygg med att andra kan ta över som ombud. Det fackliga uppdraget har hunnit förankras på arbetsplatsen.

– Det är inget konstigt längre, och det är som här det ska fungera. Våra ombud ska få rätt

Nya ombud

Avdelning 51 Sydöstra Sverige utsåg Transportombud vid Scania i Oskarshamn efter förhandlingarna 2024, efter att Avarn Security tagit över bevakningen av anläggningen. Under 2024 har avdelningen fått totalt 32 nya förtroendevalda ombud: 22 skyddsombud och 10 Transportombud.

För avdelningen har det varit viktigt att skapa rätt förutsättningar. Bland annat genom en ny internutbildning för förtroendevalda.

förutsättningar, det är inte bara att utse någon och önska lycka till, säger Markus Pettersson. Som ombudsman förhandlade han vid Avarns övertag och Ida Hallberg utsågs till Transportombud.

– För oss blev det också bra, det är helt annorlunda att ha en person på arbetsplatsen, säger Markus.

Och vänd till Ida, som talar

om allt stöd hon fått från både regionala skyddsombudet Karin Blomberg och ombudsmän på avdelningen, säger han: – Förringa inte din egen insats!

FLERA AV IDAS kollegor kommer in i fikarummet. De flesta vaktare här jobbar alltid samma skift, antingen dag eller natt.

– Det har blivit betydligt bättre, närmare till facket, säger en kollega som vill vara anonym men tillhör dem som arbetat närmare 20 år på företaget.

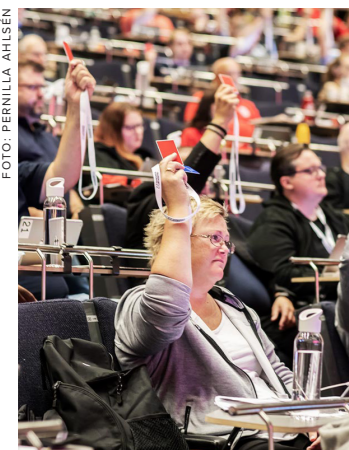
– Vi som känner Ida vet att hon är rätt för uppdraget. Framför allt under övergången drog hon ett väldigt lass.

Linnea Hammarqvist och Patrik Nilsson håller med.

– Det har varit väldigt bra, Ida är den man kontaktat om det är något. För mig var det också en händelse med några kollegor som jag tog upp, hon tog det vidare direkt. Nu fungerar det bra på arbetet igen, jag trivs, säger Linnea Hammarqvist. ●

Linnea Hammarqvist, Patrik Nilsson och Ida Hallberg uttogs för Scania där Avarn Security tog över bevakningsuppdraget sommaren 2024. Och där Ida blev in som Transportombud.

Under kongressen 2022 röstade delegaterna för att införa Transportombud som förtroendeuppdrag.

Så lyckades Transports avdelning

Transport. Kristianstadsavdelningen har framgångsrikt lyckats implementera Transportombud på arbetsplatserna. Ett förtroendeuppdrag som antogs av senaste kongressen i rättan tid, enligt avdelningsordföranden.

Text Lilly Hallberg

– Jag vill lyfta hela avdelningen, vi är ett lag som jobbar mot samma mål. Hade vi inte satt oss ned och talat igenom hur

vi skulle värva ombud hade det inte gått, säger Tommy Sahlberg, ordförande för Transports avdelning 51 Sydöstra Sverige.

ETT TYDLIGT SYFTE med uppdraget är en bra samverkan ute på arbetsplatserna mellan arbetsgivare, anställda och Transport som organisation. Och det handlar också om att ”sälja in” Transportombud hos arbetsgivarna och förklara syftet, enligt Sahlberg.

– Så sent som i går talade jag

”Vi arbetar långsiktigt, inget vi stressar fram. Det är en resa som måste få ta tid.”

med en arbetsgivare som sa ”äh, äntligen” när jag ringde för att informera om ombudens roll. Att få den responsen gör mycket för oss, säger Tommy Sahlberg.

Jämfört med ett fackligt förtroendeuppdrag som skyddsombud – som har arbetsmiljö-

i Kristianstad värva ombud

lagen att stödja sig på – kan rollen som Transportombud te sig oklar. För avdelningen har det varit viktigt att skapa rätt förutsättningar. Bland annat genom en ny internutbildning för förtroendevalda. I mitten av december gick elva nya ombud heldagsutbildningen i Kalmar, där avdelningen förutom i Kristianstad har kontor.

– Under 2024 har vi fått 32 nya ombud. 22 skyddsombud och 10 Transport-

ombud. Det är häftigt, det är det! säger Tommy Sahlberg.

HAN BLEV SJÄLV skyddsombud 2015 på sin arbetsplats, Kaj Inrikes åkeri i Älmhult, och senare förhandlingsombud.

FOTO: CLARA LIDBERG

Och understryker vikten av stöd från en kollega i att utvecklas och att ”successivt växla upp” i det fackliga arbetet.

I slutet av förra året fanns Transportombud på plats på fyra arbetsplatser

inom åkeri, fem inom miljöarbete och två inom bevakning.

– En stor utmaning är att våra medlemmar så ofta är på resande fot, det gör det svårare att hitta folk som kan ta på sig förtroendeuppdrag, säger Sahlberg.

Fast arbetet med förtroendevalda ombud tror han att avdelningen lyckas ännu bättre med i år:

– Vi arbetar långsiktigt, inget vi stressar fram. Det är en resa som måste få ta tid. ●

Kongressen sa ja

Transportombud infördes efter förbundets kongress 2022.

Göteborgsavdelningen hade motionerat om den nya formen av förtroendeuppdrag, som en väg att öka facklig närvaro på arbetsplatserna.

Transports förbundsstyrelse yrkade bifall och delegaterna på kongressen röstade ja.

Ett Transportombud kan börja med vissa fackliga uppgifter på arbetsplatsen, som att fungera som kontaktombud. Ansvaret kan sedan vidgas, exempelvis genom olika utbildningar.

Nu ska facket avväpnas

Fackliga sympatier i Tesla-konflikten har väckt en gammal fråga till liv. Röster höjs för att begränsa strejkrätten.

Text och foto JOHN ANTONSSON Illustration INGRID FRÖHLICH

En majoritet i riksdagen anser att fackens makt borde begränsas, men de vill helst att facken själva kommer överens med arbetsgivarna om det. Sedan Teslakonflikten började har flera fackförbund vidtagit sympatiåtgärder. Transport har stoppat sophämtning och hantering av Teslabilar. Seko har stoppat brevtidning till Teslas verkstäder. IF Metall har blockerat tillverkning av Teslakomponenter och reparationer på en verkstad. Åtgärderna har lett till att även företag som inte är Tesla drabbats. Det är just detta som kritiken handlar om.

ORGANISATIONEN FÖRETAGARNA VILL införa nya regler för arbetsmarknadskonflikter. Lise-Lotte Argulander, arbetsrättsexpert på Företagarna, uttrycker sin oro:

– Det vi ser är att en del fackliga organisationer är lite för snabba på hanen och hotar med stridsåtgärder tidigt i processen. Det gör att mindre företag blir rädda.

Hon föreslår en proportionalitetsprincip i medbestämmandelagen som ska reglera när stridsåtgärder får användas.

Lise-Lotte Argulander

FOTO: FÖRETAGARNA

”Vi har redan försämrat strejkrätten en gång, efter konflikten i Göteborgs hamn. Det var negativt för oss, och vi är inte intresserade av ytterligare inskränkningar.”

Transports avtalssekreterare Peter Winstén.

– Det finns redan undantag som säger att man inte får vidta stridsåtgärder om det bara är ägaren och dennes familj som arbetar på arbetsplatsen. Det skulle kunna utökas till att även gälla företag med färre än tio anställda.

ARGULANDER BETONAR ATT hon inte har några synpunkter på vad Tesla gör, men hon anser att små företag inte ska tvingas teckna avtal.

– Alla stridsåtgärder skadar företagen på något sätt.

Hon tar ett exempel:

– Ett elektrikerföretag som bygger laddinfrastruktur fick besök av facket, som hotade med att stoppa byggen om de tog jobb för Tesla. Företaget har redan kollektivavtal, och att inte jobba för Tesla innebär ett tapp på flera miljoner kronor.

Lise-Lotte Argulander och Företagarna verkar ha ett brett stöd för att förändringar behövs. Tidöpartierna och Centerpartiet är eniga om att dagens regler skapar problem. Än så länge verkar dock inget av partierna vilja lägga fram ett konkret förslag. Sverigedemokraterna anser att om ingen lösning nås kan politiken behöva ingripa. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill inte ändra i konflikträtten.

TRANSPORTS AVTALSSEKRETERARE Peter Winstén avfärdar påståendet om att parterna tittar på förändrad strejkrätt.

– Nej, som jag ser det förs inga sådana diskussioner. Vi har redan försämrat strejkrätten en gång, efter konflikten i Göteborgs hamn. Det var negativt för oss, och vi är inte intresserade av ytterligare inskränkningar, säger Peter Winstén.

Winstén framhåller att Transport och de andra förbunden är sparsamma med sympatiåtgärder.

– Vi behöver möjligheten att ta till sympatiåtgärder för att hjälpa svagare grupper på arbetsmarknaden. Vi i Transport har en stark konfliktstyrka men tar alltid ansvar.

Han menar att utan konfliktvapnet hotas hela den svenska lönesättningsmodellen.

– Ska det vara upp till arbetsgivarna att ensidigt sätta vilka löner de vill? Om vi inte kan ta konflikt för att få kollektivavtal kan arbetsgivarna sätta hur låga löner de vill.

Liten ordlista

Strejk: Arbetare slutar arbeta

för att få igenom krav. För att en strejk ska vara laglig i Sverige finns ett antal kriterier, bland annat att ett fackförbund ska ha beslutat om strejken.

Lockout: Arbetsgivare stänger ute arbetare från arbetsplatsen under en konflikt.

Teslastrejk: Konflikt mellan Tesla och fackförbundet IF Metall i Sverige. Strejken inleddes den 27 oktober 2023.

Facklig sympatiåtgärd: Åtgärd som en fackförening vidtar för att stödja en annan fackförenings eller yrkesgrupp i en konflikt.

Peter Winstén

FOTO: PERNILLA AHLSEN

I VÅRA GRANNLÄNDER finns vissa begränsningar för fackens möjlighet att vidta sympatiåtgärder. Juristen Erik Grahn, som skrivit rapporten *Sympatiåtgärder* för tankesmedjan Arena, konstaterar att många av de sympatiåtgärder som vidtagits i Teslakonflikten ändå hade varit lagliga i andra länder.

– De nordiska länderna skiljer sig åt på många sätt. Men Sverige utmärker sig genom att det enda

kravet för att en sympatiåtgärd ska vara laglig är att huvudkonflikten är laglig.

Han beskriver olika regler i grannländerna. Norge och Danmark har lagar och regler som förbjuder oproportionerliga sympatiåtgärder. I Finland har högerregeringen nyligen skärpt lagen. Men det återstår att se hur domstolar tolkar den.

– Det handlar inte om att förbjuda möjligheten att

Politikersvar

Vi har frågat riksdagspolitiker om hur de ställer sig till strejkrätten. Läs deras svar på transportarbetaren.se.

tvunga fram kollektivavtal i något av våra grannländer. I den danska och norska modellen är det fortfarande meningen att facken ska ha rätt att skada arbetsgivaren i en konflikt. Det är inte där proportionalitetsbegränsningarna ligger. Där emot kan man i dansk praxis se att mindre arbetsgivare möjligen fått ett visst skydd från sympatiaktioner, säger Erik Grahn. ●

Utanför Teslas verkstad i Umeå hänger bandrollen med budskapet: "Tack, det är bra".

Fotfolket som inte ger upp hoppet om Tesla

Strejken har pågått sedan den 27 oktober 2023. Strejkvakterna står utanför Tesla i Umeå under alla öppna dagar. Richard Berglund och Daniel Vänman har stått minst en dag i veckan sedan strejken utbröt.

Text och foto John Antonsson

Tesla har en verkstad i ett industriområde i Ersboda utanför Umeå. En stor banderoll med budskapet "Tack, det är bra" hänger där. Ett svar på IF Metalls krav på kollektivavtal.

På andra sidan om parkeringen finns en plattform av snö och fanor från IF Metall. Nedanför slänten, på andra sidan vägen står en liten byggfutt.

I den värmer sig Daniel Vänman och Richard Berglund.

– Man går in fem minuter och värmer sig, sedan ut igen, säger Daniel Vänman.

Den här dagen är det tvåsiffriga minusgrader.

RICHARD OCH DANIEL står strejkvakt denna fredag eftermiddag i slutet av december, som de gjort nästan varje vecka sedan strejken utbröt. Då vi träffas några dagar innan jul är det Richards 44:e fredag. Daniel har stått några få dagar fler.

På Teslas verkstad var uppslutningen bland de anställda störst i Sverige. En klar majoritet av de anställda gick ut i strejk, och sedan dess har fler anslutit.

Tesla har tagit in strejkbrytare, vissa är lokalt anställda, andra är influgna från andra delar av Europa.

STREJKVAKTERNA STÅR DÄR för att påminna personal och kunder om att det pågår en konflikt. IF Metall vill ha kollektivavtal men Tesla vägrar.

– Överlag är det ganska okej stämning. Det går att prata. Men de som jobbar här, och framför allt de utländska strejkbrytarna som har varit här, de har ju blivit tillsagda att "ni får inte prata med strejkvakterna", säger Richard Berglund.

Sedan tar han upp sin mobiltelefon och visar ett filmklipp från tidigare samma vecka. Då har en av strejkbrytarna på Tesla kört snöslungan så att snön yr över Teslas strejkvakter.

Den västerbottniska snön har blivit en följetong i den arbetsmarknadskonflikt som nu är Sveriges längsta i modern tid.

– På vintrarna brukar de försöka jävlas med oss genom att styra upp en stor snöhög där vi brukar stå. Och då var vi några stycken som gick upp dit med spadar och planade av toppen och ställde våra flaggor där, säger Richard.

"De utländska strejkbrytarna som har varit här, de har ju blivit tillsagda att 'ni får inte prata med strejkvakterna'."

Richard Berglund, en av IF Metalls strejkvakter på Teslas verkstad i Umeå.

ALLMÄNHETEN ÄR DET mindre konflikter med, berättar Daniel Vänman och Richard Berglund. Vissa bjuder till och med på fika och säger "ni gör ett jävla bra jobb".

– Under de gånger jag har stått här har det bara varit två personer som varit negativa. Det är ju sådana här som passerar förbi och inte riktigt vet vad det handlar om, utan de tycker bara liksom att: Vad

är ni för jävla dumskallar som orkar hålla på, ge upp i stället.

– Och en, han sa det rent ut att jag tror inte på det här med kollektivavtal. Men det har ju visat sig att de som jobbar här har haft sämre villkor än vad till exempel Daniel har på Bilia. Det skiljde sig i lön, anställningstrygghet och tjänstepension, säger Richard Berglund. ●

Richard Berglund, truckförare på Volvo, och Daniel Vänman, vaktmästare på Bilia är strejkvakter varje fredag. Här värmer de sig en stund i byggboden som står på andra sidan gatan från Teslas verkstad.

FOTO: JOHN ANTONSSON

Svenska strejker

Svensk strejkhistoria skulle kunna börja vid storstrejken 1909 då som mest 300 000 svenska arbetare var uttagna i konflikt. Eller vid Amalthea 1908 då strejkbrytare från Storbritannien bombades i ett politiskt attentat, en strejkbrytare dog och 23 skadades.

Berättelsen skulle också kunna börja i Ådalen 1931 då militären sköt ihjäl strejkande och protesterande arbetare.

Det finns många fler exempel. Första delen av 1900-talet var en period då svensk arbetsmarknad bubblade av vrede och strejker. Sverige var ett av de länder i världen som hade flest strejkdagar.

Men ur alla konflikter och ett socialdemokratiskt maktövertagande föddes en samförståndsanda med spelregler som fack och arbetsgivare beslutade gemensamt, Saltsjöbadsavtalet. Strejker var fortfarande tillåtna men det fanns regler runt dem. Med tiden minskade strejkerna och de är nu mycket få i Sverige.

Under 2023 förlorades 3900 arbetsdagar i konflikter på svenska arbetsmarknaden. Samma år var det 15 300 dagar i Danmark, 75 000 i Norge och 8 300 i Finland. Då ska man veta att Sveriges befolkning är betydligt större än grannländernas.

När statliga Medlingsinstitutet (MI) jämför Sverige med de nordiska grannländerna över en tioårsperiod har Sverige haft minst konflikt dagar under nio av de tio senast mätta åren. Under hela perioden hade Sverige 3300 förlorade dagar i snitt per år. Snittet i Finland var 20300, i Norge 91000 och i Danmark 38000.

I MI:s sammanställning av förlorade arbetsdagar från 1965 till 2023 ser vi att arbetsmarknaden numera är fredlig också med svenska mått mätt.

Under den perioden var den enskilt största förlusten av arbetsdagar vid storkonflikten 1980. Då förlorades de alla flesta arbetsdagarna efter att arbetsgivarerna beslutat att lockouta 687 550 arbetsdagar. Det resulterade i 4 116 198 arbetsdagar. Det är 4 112 298 fler arbetsdagar än som förlorades på hela den svenska arbetsmarknaden under 2023. ●

Sebastian Nordh räds vare sig utmaningar eller livsprång. Nu slits han mellan två skilda världar.

Från slambilen till Liljevalchs

Slamsugaren Sebastian Nordh tvekar inte att söka nya banor. Mitt i livet tog han ett kreativt språng. Nu skapar han formstarka objekt i rå, kraftfull hetta.

Text och foto MARIA LUND

Det är ingen strategisk resa han är ute på, Sebastian Nordh. Snarare är det en ständig dialog mellan det inre livet och den yttre världen som visar vägen framåt.

– Det som motiverar mig att fortsätta är att jag upplever att jag sakta kommer närmare mig själv, på samma gång som fler frågeställningar öppnar sig.

Han har en grundfilosofi, den betar han av redan ute på gårdsplanen: Att våga följa sitt hjärta, oavsett vilka hinder som dyker upp längs vägen. Att lita på att isen håller.

– Jag kan ta vågade beslut, men jag går inte in i något som jag inte tror på. När jag brinner för nånting går jag på en annan glöd.

De senaste åren har Sebastian Nordh gjort en livsresa full av kreativa skiften. Han är slamsugaren och entreprenören som vid 40 klev in i konstsfären. Under tre år studerade han vid det konstnärliga kandidatprogrammet i metallgestaltning på HDK Valand campus Steneby i dalsländska Dals Långed.

SEBASTIAN NORDH

Ålder: 44 år.

Jobbar med: Slamsugare (nu främst verksam som koordinator/problemlösare inom området), entreprenör och konstnär.

Studerar: Vid det konstnärliga masterprogrammet i metallgestaltning på HDK Valand campus Steneby.

Bor: Växelvis i Torbjörntorp, utanför Falköping, och i Dals Långed i Dalsland.

Familj: Sambon Jenny Nieminen, hunden Luna, katten Timon.

Intressen: Industrihistoria, historia, brukskultur, bygga om stora saker, natur, bergsklättring, trädgård.

Nu är han på väg mot en masterexamen.

– Jag har jobbat med lastbil, maskiner och miljö och har en jävla massa års erfarenhet. Här kom jag in, 40 bast, från en helt annan värld. Jag försöker fortfarande förstå varför jag har hamnat här, säger han och skakar på huvudet.

Han tvekar inte att söka nya banor. Var den där styrkan kommer ifrån ska vi snart tala mer om.

MORGONEN ÄR STILLA. Vägen slingrar sig genom gamla jordbruksmarker, förbi faluröda gårdar och frostbitna hagar. Åkrar i vila, bortom täta träridåer de karaktäristiska silhuetterna av Falbygdens plåtberg, nästan som en hägring i det fuktiga morgonljuset. Sebastian tar emot utanför den gamla verkstadsbyggnaden i gulockra. Han utstrålar rastlös energi. Vi har knappt hunnit närma oss portarna förrän samtalet flödar som ett porlande, bubblande vatten – det är nästan omöjligt att fånga alla orden på papper.

– Jag tog examen uppe i Dalsland en fredag. På söndagen var jag här nere och körde som en blådåre, säger han och nickar mot fordonsparken som står utspridd över tomten.

Nej, Sebastian Nordh ödslar ingen tid. Kanske ligger det, åtminstone till viss del, i generna. Han växte upp i Jättene, en liten by utanför Falköping. Han föddes in i familjeföretaget PR Slamsugning, som har byggts upp av hans far och mor.

– Jag lärde mig tidigt att man bara jobbar, jobbar. Skulle jag umgås med farsgubben fick jag åka med i slambilen, så var det bara.

Han rycker på axlarna och tar ny sats för att förklara:

– Det var ingen negativ uppväxt. Men det har nog skapat min personlighet. Jag har ingen förmåga att bromsa mig. Jag kör på, kör på lite till. Det är både ett straff och en välsignelse.

Sebastian i sitt rätta element. Han känner sig trygg bland sina maskiner och har alltid byggt saker.

HAN SKYNDAR ÖVER verkstadsgolvet. På två röda är han tillbaka, med en laptop under armen. Sebastian navigerar mellan ett virrvarr av flikar och fönster – ”rörigt som i min skalle” Och där är några bilder från barndomens fotoalbum. Från kärnögonblicken. Nybliven skolpojke förevigad vid den nya spolbilen. Och ännu tidigare: En liten parvel med runda bebiskinder och yvig kalufs, tillfreds i förarhytten.

– Det är den första bilden på mig i lastbil, jag var bara några månader. Jag hängde alltid med, var alltid nära en lastbil.

Han blev slamsugare, förstås. Dessutom startade han sitt eget bolag: Bassens jord och maskin. En tjurskallig arbetsmoral gav långa, slitiga arbetsdagar. Nyss fyllda 30 drabbades han av utmattningssyndrom – en tuff smäll för någon som ogärna slår av på takten.

– Jag har problem med ryggen, förslitningsskador. Det satte sig på skallen, som jag säger på bondspråk.

Han beskriver det som att han länge tog på sig för mycket ansvar i förhållande till sin kapacitet. Därtill

Två snabba...

→ Lyssnar på: Status Quo, Sabaton, AC/DC, Hans Zimmer, Owe Thörnqvist, Céline Dion, Björn Afzelius – ”Min musiksmak är lite all over the place”.

→ Hemlig last: Kläder och stil – ”Ja, då kan jag nog vara aningens fåfång”.

var han, i en liten klick illvilliga människors ögon, aldrig något annat än ”chefens son” – trots att han arbetade dubbla skift för att skrapa ihop kapital. Det tog stopp för Sebastian Nordh. Han åkte raka vägen ned i en svacka där allt kändes svart och bottenlöst.

EN UPPTAMPAD STIG leder oss genom snårig terräng. En kort promenad från verkstaden öppnar himlavalvet upp sig som ett andetag. Vi möts av tvärbranta klippväggar som skiftar i färg. Karga silhuetter vakar i varje väderstreck. Mellan 1908 och 1996 bröts kalksten ur berget, och lämnade ett både vemodigt och vackert ärr i landskapet.

– Titta på bergartslagren, färgerna, strukturen. Mitt masterprojekt kommer att handla om kalkbrottet. Jag samlar intryck och ser vad som händer i min konstnärliga skalle.

Vi stannar till en stund, tar in den mäktiga utsikten. På senare år har Tomtens kalkbrott använts som kulturarena. Just här, såddes en gång ett frö av hopp hos Sebastian Nordh. En av vår tids främsta natur-

”Maskiner sitter i ryggmärgen och jag har alltid byggt saker – men hade ingen aning om vad en konstprocess var.”

målare, Göran Löfwing, lever och verkar i bygden och har flera gånger varit konstnärlig ledare för utställningar i stenbrottet. Sebastian Nordh ansvarar för marken. Så korsades deras vägar. Hösten 2011 arrangerades den första konstutställningen i den spektakulära miljön.

– Det var då jag mädde som sämst. Totalt mörker. Jag hjälpte till med förberedelserna och var något av en handyman med mina maskiner.

HAN FICK NYA insikter. Som att de praktiska kunskaperna han besitter faktiskt räckte. Trots att sinnen och förmågor gjorde uppror. Trots att hela det inre maskineriet kärvade.

– Det gav en skön känsla. Jag är rätt övertygad om att det väckte nånting. Jag fick inblick i en helt annan värld.

Det krävs mod att våga möblera om sitt liv. Lite jäklar anamma. En nackstöv vilja att leta sig ut ur en labyrinth när känslan av att vara vilse i pannkakan kräver nya perspektiv. Flera år senare kliver Sebastian in på Stenebyskolan, fast övertygad om att han kommer att kunna återuppfinna sig själv. Ska man växa som människa, säger han, måste man våga kasta sig ut. Handlöst.

– Maskiner sitter i ryggmärgen och jag har alltid byggt saker – men hade ingen aning om vad en konstprocess var. Det var ett jävla elddop.

Han fyrar av ett skratt som studsar uppför bergväggen. Jag frågar hur han lyckas kombinera sina olika roller. Svaret kommer snabbt.

– Det är ett helvete. Jag hade nog behövt ge fan i något. Men när jag blir taggad, hamnar i flowet, går jag all in.

OLIKA VÄRLDAR, TANKAR och minnen möts och smälter samman under utbildningen. Steg för steg mejslar han fram sitt eget formspråk. Han hittar sitt material, eller är det materialet som hittar honom? Rör i olika former, för olika ändamål har funnits omkring honom under hela livet. Stålrör blir Sebastians material, helst spillbitar för att minimera avtrycket på miljön.

– Det gör ont i hjärtat att åka och köpa nytt. Misslyckas jag är det bara att slänga allt i skroten.

I vanliga fall uppstår problem om ett rör spricker eller blir deformationerat. Som den oppositionella personen han är går han motsatt väg, för att se vad som följer sig i deformationen. Han förlorar sig i ytor och

Säregna ”Ringhals” valdes ut till Vårsalongen på Liljevalchs i fjol.

Vårsalongen

Vårsalongen på Liljevalchs i Stockholm är en anrik kulturtradition, som sträcker sig mer än 100 år tillbaka i tiden.

Det är en jurybedömd utställning som inleder varje nytt konstår i konsthallen. Den första salongen öppnades 1921.

I fjol, när Sebastian Nordh var en av de utvalda konstnärerna, var antalet sökande rekordhögt: 4974 personer. Till sist valdes 163 konstnärer, med totalt 298 verk, ut av juryn.

strukturer, i rytm och rörelse. Pressar och formar i rå och kraftfull hetta. Stål, själ och händer samarbetar och bara nuet existerar. Han lyfter upp en solgul ljusstake med en industriell, mekanisk känsla och stryker med handen över ytan.

– Just så här ser en gammal traktorgrävare ut.

Nog för den tankarna till mångårigt slitage, som om händer har greppat ett handtag otaliga gånger under otaliga år och lämnat livfulla avtryck i plåten. I fjol fick Sebastian Nordh ett kvitto på sin kreativa talang. Hans skulptur *Ringhals* valdes ut till Vårsalongen på Liljevalchs i Stockholm.

– Jag visste knappt vad Liljevalchs var, säger han och brister ut i skratt. Jag var inte på rosa moln. Det är vad det är.

VÅRT SAMTAL KOMMER att pågå i flera timmar. Det går i vågor, växlar mellan blytungt allvar och lättsamt skojigt.

Har du blivit mer rädd om dig själv efter smällen?

– Jag försöker få ett hårdare skal, för min egen skull. Det är svårt när det har pajat en gång.

Han fäster blicken vid en osynlig punkt utanför fönstret. Det blir tyst en stund, kanske för första gången sedan vi först tog i hand utanför verkstaden.

– Det var skrämmande att ge sig in i något som man inte har en jävla aning om. Jag slits mellan två världar. Men det här har jag aldrig provat förut, så det klarar jag helt säkert. Eller vad är det Pippi säger? ●

Skulpturen ”Nedskärning” är ett av Sebastians senaste konstverk.

Pedagogen Liliane Jbeilly har nära till skratt och visar ord och uttryck med hela kroppen för att Walid Dahda, Abdunnasser Alzoukani och kollegorna ska hänga med.

Handslaget Kronoberg

...heter ett projekt där anställda får utbildning i svenska språket på arbetstid. Förutom att stärka språkkunskaperna ska utbildningen också ge träning i sociala koder. Projektet finansieras med bidrag från Europeiska socialfonden och respektive företag. Syftet är att skapa mer inkludering och öka kompetensen – till vinst för arbetsgivaren, förklarar Växjö kommun som äger projektet, vilket drivs av Projektenthet Kronoberg.

Ett 30-tal arbetsplatser med totalt 650 deltagare i Kronobergs län har hittills anmält sig.

Källa: Handslaget Kronoberg

Koncentrationen är stor när de anställda på TPL Postnord tar sig an en skrivuppgift.

Här får de anställda lära sig svenska på arbetstid

2025 är här. "Har ni några önskningar", frågar läraren Liliane Jbeilly. "Jag vill bli rik", svarar en av de anställda på TPL Postnord i Ljungby med ett gott skratt. De deltar i ett projekt, finansierat av EU och arbetsgivaren, och tränar svenska. På arbetstid.

Text och foto Justina Öster

Klockan är 13.30 på onsdagen. Arbetarna från dag- och kvällsskiftet på TPL Postnords stora anläggning, som främst hanterar retur av paket, slår

sig ner kring bordet i kontorsrummet.

De är tio utvalda som under 15 veckor, två timmar en gång i veckan, får gå ifrån jobbet och gnugga svenska i text och tal. Men också lära sig mer om sociala koder, krav och regler på arbetsmarknaden.

EU BEKOSTAR LÄRARLÖN och utbildningsmaterial medan arbetsgivaren bistår med avlönad arbetstid och lokal.

I februari får nästa kull chansen eftersom betydligt fler anmälde intresse, berättar pro-

Viktoria Sabic tycker att svenskursen är jättebra och vill lära sig mer.

duktionschef Johan Nyman.

– Många har utvecklats i språket och cheferna är jättenöjda, säger han.

Deltagarna blir också lite modigare att fråga när de inte förstår, inflikar svenskläraren Liliane Jbeilly.

– Ibland skäms man över sin svenska, men möts man av förståelse blir det lättare.

Den här dagen inleds med väderprat, regnigt, blåsigt och mulet, med långt "u" inte "o". Titta på min mun, pekar Liliane Jbeilly. Knepigare blir det att prata recept och matlagning.

Deltagarna berättar om pepparkaksbak och traditionella rätter från hemlandet, som potatisar fyllda med kött och "löök", inte "lock".

Stark paprika vällar språkförbistring och visar sig vara torkad chili.

En skrivuppgift följer och träning i läsförståelse, där pedagogen då och då hejdar läsningen för att kolla upp att de anställda hänger med. Ett quiz avrundar lektionen.

VIKTORIA SABIC ÄR från Bosnien där hon drev en butik

Sju kommuner

Handslaget Kronoberg startade den 1 september 2024 och ska pågå i två år. Sju kommuner deltar i projektet:

- Alvesta
- Lessebo
- Ljungby
- Tingsryd
- Uppvidinge
- Växjö
- Älmhult

med kläder och skor. Hon har arbetat i tre år på TPL Postnord och trivs.

Bägge sönerna är sambo med svenskfödda kvinnor och när de kommer på besök pratar de enbart svenska. Annars blir det bosniska.

– Kursen är jättebra, att vi bara pratar svenska i två timmar och lär oss grammatik. Uttalet är jätteviktigt, där är vi dåliga och det är bra att Liliane rättar oss. Jag vill fortsätta lära mig och hon har rekommenderat en bok jag kan låna på biblioteket och visat sajter på

nätet där jag kan träna mig. Vill man så hittar man tid, säger hon.

KHALID MEHMOOD ÄR pakistani-er och drev en bensinstation ihop med flera kompanjoner i hemlandet. Han kom till Sverige för 5,5 år sen och har fyra barn.

– Det är bra att vi förklarar ord på SFI:n och tränar uttalet så att det blir lättare att prata. Svenska är lite svårt, att läsa, skriva, alltihop. Men nu pratar jag lite bättre och mer med kollegor och arbetsledare. ●

Så skapar vi ett bättre arbetsklimat

Skyddsronder. Den fysiska arbetsmiljön är viktig, men hur vi mår psykiskt och socialt minst lika angeläget.

Text Justina Öster Illustration Mattias Käll

För att förebygga stress, utbrändhet och psykisk ohälsa ska psykosociala skyddsronder göras på landets arbetsplatser minst en gång per år, enligt arbetsmiljölagen.

Så här går det till när parterna kollar upp om arbetet är rätt organiserat, om medarbetarna mår bra, har rimlig arbetsbelastning, möjlighet till återhämtning och att ingen utsätts för mobbing eller kränkande särbehandling.

1 Vilka deltar i skyddsronderna?

Skyddsombudet på företaget och ansvarig chef. Om lokalt skyddsombud saknas kan regionala skyddsombudet på Transports lokala avdelning bistå.

2 Förankra åtgärderna!

Före skyddsronden är det bra om chef och skyddsombud informerar arbetsgruppen om att den ska göras. Berätta när den är klar och stäm av om personalen håller med om slutsatserna. Beskriv åtgärderna och hur de ska följas upp.

3 Gör en handlingsplan

Gå igenom fråga för fråga, rangordna olika risker och gör en handlingsplan. Förankra planen i gruppen och följ upp den kontinuerligt. Planen ska ta upp *vem* som gör vad, *när* insatserna ska vara klara och *när* de ska följas upp.

4 Tre viktiga områden

Tre viktiga områden behöver kollas upp – arbetsbelastning, förläggning av arbetstiden och om kränkande särbehandling förekommer.

5 Håll koll på arbetsbelastningen

Kolla upp balansen mellan krav och belastning, arbetsuppgifter och förväntade resultat. Högre krav än resurser? Arbetsgivaren bör exempelvis minska arbetsmängden, prioritera, ge möjlighet till återhämtning eller öka bemanningen.

Håller du på att duka under av alla arbetsuppgifter, krav och måsten? Hoppa inte över lunchen! Din arbetsgivare är skyldig att kontinuerligt kolla upp din arbetsbelastning och se till att du får tid för återhämtning.

6 Arbetstidens förläggning

Påverkar hälsan. Skift- och nattarbete, långa arbetspass eller att vara ständigt nåbar kan skapa ohälsa.

Planera in tid för återhämtning.

PSYKOSOCIAL SKYDDSROND

Kallas numera organisatorisk och social skyddsronde i syfte att lyfta blicken från individen till organiseringen av arbetet. Bygger på Arbetsmiljöverkets föreskrift (AFS 2015:4) om organisatorisk och social arbetsmiljö.

7 Kränkande särbehandling

Exempelvis att inte kallas till möten, bli ignorerad, utsatt för sexistiska skämt, nedvärderande ord eller ryktesspridning. Beror ofta på brister i organisationen.

Arbetsgivaren ska ha rutiner för att hantera

kränkande särbehandling och förebygga genom tydlig arbetsfördelning och lagom arbetsbelastning.

Vid allvarliga missförhållanden, som till exempel mobbing, ska företaget anlita experthjälp som företagshälsovården. ●

Källa: Suntarbetsliv.se

Experten

Gustaf Järsberg är central arbetsmiljösamordnare på Transport.

FOTO: CHRISTINA AHLUND

Varför ska företag göra psykosociala skyddsronder?
– För att det är en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Det är lätt att fokusera på det fysiska och glömma bort de sociala och organisatoriska frågorna, som hur folk mår och hur jobbet är organiserat. Har jag rätt förutsättningar för att klara av jobbet? Det är enklare att förebygga än hantera fullt utvecklade konflikter.

Vilka frågor ska man söka svar på?

– Kraven i arbetet, arbetsmängden och tidsåtgången, ohälsosam arbetsbelastning och om kraven i arbetet överstiger resurserna.

Vad är särskilt viktigt?

– Att förankra de åtgärder som ska vidtas och ge tid för återhämtning, särskilt efter hög arbetsbelastning. Skapa rutiner och policies.

Vad innebär organisering av arbetet?

– Ledning och styrning, kommunikation och dialog mellan chef och anställd, fördelning av arbetsuppgifter, handlingsutrymme, krav, resurser och ansvar. Jobbar man med något ska man veta vilka mål man ska uppnå och hur man ska hantera kraven, när det överstiger ens förmåga. Var jag kan få hjälp och stöd.

Vad menas med social arbetsmiljö?

– Det sociala samspelet och stödet från kollegor och chef.

Var hittar jag mer info?

– Gå till [OSA-guiden](https://www.osa.se) på [tya.se](https://www.osa.se). Där finns en film och checklistor, man kan svara på frågor i en snabbkoll och gå kurser. ●

Joe Hill – ett öde som fortsätter att fångsla

Joe Hill lever än. Gävle vill lyfta minnet av stadens mytomspunne son – fackkämpen, poeten och protestsångaren.

Text och foto LILLY HALLBERG

Joe Hill föddes som Joel Hägglund i Gävle 1879.

I HÖSTAS ÖPPNADE ett nytt besökscentrum, Joe Hill Visitor Center, inrymt i Sveriges fängelsemuseum. Fokus ligger här på Hills Gävle, följer hans fotspår i den stad han tillsammans med brodern lämnade som 23-åring för USA år 1902.

Joe Hill blev en legend redan under sitt liv. När han 1915 dömdes för ett dubbelmord utan nekande till, i ett mycket omdiskuterat rättsfall, växte uppmärksamheten än mer.

Fängelset sett från Gavleån.

MÅNGA KOM ATT betrakta honom som en martyr efter avrättningen i statsfängelset i den amerikanska delstaten Utah.

På det nya besökscentrumet möter den miljö som format Hill före emigrationen.

Café Neptun, stadens då enda nattöppna fik. Stadsträdgården där Joe Hill arbetade i dåtidens badhus. Inre hamnen där han hade flera arbeten och föräldrahemmet, Joe Hill-gården, som är museum i dag – mycket har förändrats i staden sedan det sena 1800-talet. Mycket går samtidigt att känna igen med lite fantasi.

PÅ BESÖKSCENTRUM PÅMINNS besökaren också om Joe Hills internationella betydelse som protestsångare, han som kallats mannen som inte kunde dö och själv är omsjungen. Och som även kallats den moderna protestmusikens fader, som inspirerat artister som John Lennon, Bruce Springsteen och Joan Baez.

I sina memoarer skriver Bob Dylan att han försökte skriva en bättre sång om Joe Hill men aldrig överträffade den sanna berättelsen.

Många känner nog igen fraser i sångtexter och uttalanden från honom som kallats mannen om inte kunde dö: *You'll get pie in the sky when you die* (Du får kalvstek i himmelens höjd), och orden i hans testamente, "Don't mourn, organize!" (Sörj inte, organisera er!).

JOE HILL HADE gått med i Industrial Workers of the World (IWW) omkring år 1910 men redan året innan hade hans texter tryckts i IWW:s första utgåva av arbetarsångboken *Den lilla röda sångboken*.

På utställningen visas också en rad serierutor som Joe Hill postade till vänner, några publicerade i den amerikanska arbetarpressen. Påfallande moderna talar serierna om hur underklassen växer ur sin handlingsförlamning.

JOE HILL VISITOR Center är tänkt som ett komplement till Joe Hill-gården, hemmet dit Joels familj Hägglund flyttade 1880 och som i dag förvaltas av SAC Syndikalisterna. Huset

Cellfängelset, där Joe Hill Visitor Center är inrymt på bottenplanet.

från 1700-talet är sedan drygt 50 år ett museum.

Att den nya utställningen är inrymd i Sveriges fängelsemuseum, i cellfängelset, säger också något om tiden. Byggt 1847 var det ett resultat av seklets stora reformer med tanken att de dömda skulle omvändas genom isolering och fostran.

I UTSTÄLLNINGEN ÄR också Gävleborgs länsfängelse med som en av punkterna på kartan i I Joe Hills fotspår: "Joe Hill var sannolikt en av de tonårspojkar som bevitnade Alftamördarens avrättning 1893 på fängelsegården" heter det i utställningstexten.

Sveriges Fängelsemuseum ligger i två gamla fängelser, sida vid sida. Förutom det yngre cellfängelset också slottshäktet, byggt 1732, i en tid då Sverige hade kroppsstraff och avrättningsplatser fanns längs vägarna. ●

Kort om Joe Hill

→ Född i Gävle 1879 som Joel Hägglund, det tredje barnet i en syskonskara på nio.

→ Flyttade 1880 med familjen till det som är dagens Joe Hill-gård, såld 1902 av syskonen efter att båda föräldrarna gått bort.

→ Emigrerade till USA i oktober samma år.

→ Arbetade sig genom den amerikanska kontinenten bland annat på byggen, som hamnarbetare och skogshuggare.

→ Gick med i syndikalistfacket IWW (Industrial Workers of the World) cirka 1910.

FOTO: JOE HILL VISITOR CENTER

→ Gripen 1915 i Salt Lake City, misstänkt för ett dubbelmord utan några hårda bevis. Dömd mot sitt nekande till döden och avrättad.

Cornelia undrar om arbetsgivaren får räkna av semesterdagar då lastbilen var trasig. Det och fler frågor svarar Transports experter på.

Illustration **MARTIN HEAP**

Får arbetsgivaren göra så här?

? Får min arbetsgivare räkna av fem betalda semesterdagar från min semester när lastbilen var trasig och på verkstad och det inte fanns något arbete för mig?

Jag begärde inte semester och var tillgänglig för arbete varje dag.

Cornelia

... Har din arbetsgivare kollektivavtal med oss så är svaret nej. Att företaget inte kan se till att du har uppgifter att utföra är deras problem.

Du ska ha din ogravade vecko-/månadslön, så du ska inte behöva använda semesterdagar för detta.

Kontakta den lokalavdelning du tillhör så kan de hjälpa dig.

Joakim Guttman,
central ombudsman

Är det okej att göra löneavdrag vid skadat gods?

? Kan arbetsgivaren göra löneavdrag om godset är skadat?

Godset kan ha varit skadat vid transport eller lossning och lastning.

Jag trodde inte att det gick till så men jag hörde om en som råkat ut för det.

Peter

... Beklagas sorgen. Det stämmer att man har rätt till en dags permission vid nära anhörigs frånfalle samt en dag vid begravning.

Vid begravning alternativt urnsättning kan det också omfatta nödvändiga "högst två" resdagar.

Det innebär att man som högst kan erhålla tre dagar sammanhängande permission.

Joakim Guttman,
central ombudsman

... Som det står i kollektivavtalet så är arbetstagaren inte ansvarig för skador på fordon, materiel eller annan person eller egendom vilket bevisligen inte förorsakas av uppsåt, onykerhet eller grov vårdslöshet. I övrigt gäller skadeståndslagen.

Magnus Larsson,
central ombudsman

Hur många dagars permission när en anhörig gått bort?

? Jag har frågor angående en anhörigs bortgång.

Visst får man vara ledig med lön vid begravning?

Är det bara då man kan vara det eller kan man skriva fler dagar?

Jag var hemma från jobbet i fyra dagar efter min pappas bortgång.

Stefan

Hur vet jag om jag är kvalificerad gruppleddare?

? Jag arbetar på ett bevakningsföretag, jag vill inte säga vilket.

Det har pratats mycket på min arbetsplats om vilka som ska tillhöra Transport och vilka som ska tillhöra Unionen.

Som jag förstått det är det kvalificerad gruppleddare eller gruppleddare med arbetsledande befattning som ska byta till Unionen.

Men hur vet jag om jag är det?

Ali

... Börja med att se vad som står i din befattningsbeskrivning och vad du i praktiken gör och ansvarar för.

Prata med din arbetsgivare för att kontrollera din befattningsbeskrivning.

Du ska tillhöra Unionen om du har direkt arbetsledande

Ulrika undrar varför hon och andra taxitelefonister inte längre ska tillhöra Transport.

arbetsuppgifter i förhållande till dina kollegor.

Till exempel att:

- Sätta och upprätthålla mål för individ eller grupp.
- Planera och organisera arbetsuppgifter för individ eller grupp.
- Följa upp prestation för individ eller grupp.
- Ansvara för löne- och medarbetarsamtal.
- Ha arbetsmiljöansvar eller delegerat arbetsmiljöansvar.
- Ha budgetansvar och/eller att ha befogenhet att utfärda varningar.

Hör av dig till din lokala Transportavdelning om du är osäker på om du berörs.

Kontaktuppgifter till alla lokalavdelningar hittar du på Transports hemsida (scanna QR-koden här bredvid).

Magnus Thelander,
central ombudsman

Medlemsavgift för kabinpersonal

? Jag jobbar som flygvärdinna och har varit medlem i Unionen.

Nu ska vi tillhöra Transport och jag undrar då vad jag ska betala i medlemsavgift?

Cathrine

... Fram till den 1 juni 2025 gäller en reducerad medlemsavgift.

Efter 1 juni 2025 gäller ordinarie avgift. Det är först då som ett nytt kollektivavtal kan börja gälla där Transport är primärförbund.

Medlemsavgiften i Transport är baserad på din inkomst.

För mer information om exakta avgifter kontakta Transports Flygavdelning 46. Kontaktuppgifter hittar du på Transports hemsida (scanna QR-koden).

Ulf Persson,
organisationsansvarig

Varför ska taxitelefonister gå över till Unionen?

? Jag har jobbat som taxitelefonist i 30 år och alltid tillhört Transport.

Varför ska jag nu byta till Unionen?

Ulrika

... Telefonister inom taxi-branschen har arbetsuppgifter som är tjänstemannalika, och därför ska de organiseras av ett tjänstemannaförbund.

Exempelvis organiserar Unionen redan i dag transportledare inom åkerisektorn.

Genom att organisera liknande yrkesgrupper skapas en enhetlig organisering, vilket stärker den fackliga styrkan på området.

Anna Erixon,
central ombudsman

Fråga Transports experter!

Är du medlem i Transport och har egna frågor om din anställning, eller annat som har med jobb eller studier att göra?

Ställ dina frågor till Transport på direkten som du når genom att ringa 010-480 30 00.

Medlemmar kan också logga in på transport.se och chatta med Transports olika experter.

Peter undrar om arbetsgivaren kan göra löneavdrag för skadat gods.

Omväxling förnöjer

Köra timmerbil två, tre dagar i veckan och meka i bilverkstan han driver med sin bästa vän övrig tid – en perfekt kombo, tycker Jimmy Liljensöe.

Text och foto JUSTINA ÖSTER

ATT KLIVA IN i Jimmys bilverkstad är som att flyttas bakåt i tiden och landa direkt hos barnbokens Skrotnisse. Varenda kvadratcentimeter, inklusive en gammal läderfåtölj, är täckt av bildelar, däck, verktyg och urskruvade motorer.

Jimmy tvättar oljan av händerna och berättar att verkstan är en gammal nedlagd fabrik där plastknoppar till köksluckor förr tillverkades.

Han började skruva på bilar för dragracing som en hobby, på kvällar och helger. Men ryktet spred sig och efterfrågan ökade, så nu tar han och bästa vännen emot bilar av alla märken, gamla som nya, och maskiner av alla de slag.

– Jag och Johan kompletterar varandra. Det jag inte klarar av fixar han och tvärtom. Ibland kommer folk in med delar i en stor hög, som en elektrisk gräsklippare, isärplockad och delvis felmonterad.

JIMMY LILJENSÖE

Jobb: Timmerbilsförare och bilmekaniker.

Bor: Ryssby, utanför Ljungby.

Ålder: 39 år.

Familj: Sambo och son, 11 år.

Dragracing: Gemenskap, god stämning och härliga vänner.

Dragracingbil: Volvo 240, haft i 15 år.

Köra timmerbil: Fantastiskt!

2024: Bra år, vann flera priser i dragracing och verkstan rullade på långt över förväntan.

JIMMY INLEDD E SITT arbetsliv som anställd bilmekaniker och slumpen gjorde att han började köra skåpbil. Därifrån ”ramlade” han in på timmerbil och hamnade helt rätt.

– Underbart, man sköter sig själv och möter utmaningarna när man kommer ut i skogen. Det är skönt att inte ha någon i

nacken som jagar, händer det något så får man lösa det själv. Ibland behöver man byta någon slang, en luftbälg kan gå sönder och en vajer gå av. Det kan vara trångt, kurvigt och igenväxt och man ser inte alltid släpet så det gäller att hålla koll.

– Ett tag var jag i verkstan på heltid men kände, jag måste ut i skogen igen! Det är skönt att växla mellan jobben.

VINNARSKALLEN SKYMTAR FRAM, det är kul att kamma hem priser, men för Jimmy innebär dragracing framför allt gemenskap och hjärtlig stämning. Har man en reservdel som någon saknar så delar man med sig. Konkurrent eller ej spelar ingen roll, man lånar och ger bort grejer. Alla hjälps åt.

– Det händer alltid något, saker går sönder. Någon gör bort sig lite grann, vi har kul åt det och sen gör man bort sig själv. Att vinna är kul, men inte utan motstånd. Mest tävlar man mot sig själv. Det krävs att man är startsnabb och att bilen funkar bra. Vid tjuvstart blir man diskad.

TÄVLAR GÖR JIMMY så mycket tiden och plånboken tillåter. Sporten slukar stora summor, men hur stora törs han inte räkna på. Sonen är inte så intresserad av dragracing men desto mer av lastbilar. Han bygger egna lastbilar och får uppdrag i ett datorspel – och hänger med pappa i hytten så ofta han kan på skolloven.

Jimmys förebild då? Ingen lastbilsförare, men hans morfar drev bilverkstad vid sidan om jobbet på plastfabriken. ●

Jimmy Liljensöe trivs med att köra timmerbil och möta utmaningarna – ensam i skogen.

Kort om Transport

Transportarbetaren är Svenska Transportarbetareförbundets (Transport) medlemstidning. Förbundet har omkring 53 960 medlemmar och är ett av 13 LO-förbund.

Om du vill komma i kontakt med Transport, ring 010-480 30 00. Växelns öppettider är måndag–fredag 8.00–16.40. Lunchstängt 11.30–12.30. Utom dag före helgdag, då den stänger klockan 12.00.

Transport har 25 avdelningar, spridda över landet. Avdelning 1 och 2 är rena stuveri-avdelningar som organiserar hamnarbetare. Avdelning 46 är på samma sätt en rikstäckande avdelning för personal inom flyget.

Kort om a-kassan

Transports arbetslöshetskassa har sina lokaler på samma adress som förbundskontoret i Stockholm.

A-kassan når du på telefon 0771-40 30 01, måndag–torsdag 13.00–15.00 och fredag 9.00–11.00.

Mer information om förbundet och a-kassan hittar du på transport.se och transportsakassa.se

Det här är på gång i din lokalavdelning

Material till nästa nummer lämnas senast den 24 februari till christina.ahlund@transportarbetaren.se.

AVDELNING 2 HAMN SYD- OCH VÄSTSVERGE

Pensionärer, se hit! Vi är några seniorer som har startat en pensionärsförening i hamnarbetarnas avdelning 2, sektion 1. Och vi hoppas att det är fler som vill vara med. Vår målsättning är att träffas för lunch och intressanta föreläsningar vid några tillfällen varje år. Kontakta oss på e-post trpbgavd2seniorer@gmail.com. Välkomna!

AVDELNING 3 GÖTEBORG

Sektionernas årsmöten Sektionerna håller sina årsmöten i februari. På dagordningen står bland annat val till sektionssuppleanter samt nomineringar till avdelningsuppdrag och, en extra punkt den här gången, nominering av regionalt skyddsombud till avdelningen.

Samtliga sektioner håller sina möten på avdelningsexpeditionen, Fjärde Långgatan 48. Se nedan för respektive sektionens mötestider:

- Petroleumsektionen: 17 februari, 18.00.
- Taxi- och bussektionen: 17 februari, 18.30.
- Miljösektionen: 19 februari, 17.00.
- Bevakningssektionen: 19 februari, 18.30.
- Terminal- och bemaningssektionen: 19 februari, 18.00.
- Åkerisektionen: 22 februari, 11.00.
- Tidningsbudssektionen: 27 februari, 19.00.

Repskapets årsmöte Härmed kallas repskapets ledamöter till årsammansträde den 29 mars kl 10.00 på Hotell Waterfront,

Adolf Edelsvärdsgata 10 i Göteborg. Vi börjar kl 9.30 med kaffe och smörgås. Mötet startar 10.00 och beräknas pågå till 16.00. Kl 13.00 bryter vi för lunch, som äts på hotellet. På dagordningen: Val till avdelningsuppdrag, årsbokslut, revisionsberättelse samt diskussion och information om avtalsrörelsen.

Pensionärssektionen träffas kl 11.00 den första tisdagen i varje månad på avdelning 3:s kontor (Fjärde Långgatan 48, våning 8) för att fika och tjuöta tillsammans. Datum för vårens träffar är den 4 mars, 1 april, 6 maj och 3 juni. Välkomna!

AVDELNING 4 ÖSTERGÖTLAND

Årsmöten i sektionerna På dagordningen står val till uppdrag i sektionerna. För tid, plats och anmälan: Scanna QR-koden.

- Sektion 1: den 18 februari.
- Sektion 5: den 13 februari.
- Sektion 7: den 22 februari.

Studier för medlemmar ► Startpunkten är en introduktion till din fackförening. Syftet med utbildningen är att ge dig som medlem en grundläggande förståelse för fackföreningens roll på arbetsplatsen och i samhället. Dina rättigheter och skyldigheter. Försäkringar som ingår i medlemskapet. Samt skyddsombudets roll, och en skyddsfrågas väg vid en arbetsmiljöfråga.

Kommande Startpunkter ► Torsdagen den 27 feb kl 9–16 på avdelningsexpeditionen i Linköping.

- Onsdagen den 26 mars kl 9–16 på avdelningsexpeditionen i Linköping.
- Tisdagen den 29 april kl 9–16 på avdelningsexpeditionen i Linköping.
- Tisdagen den 27 maj kl 9–16 på avdelningsexpeditionen i Linköping.

Ta ledigt från ditt jobb för fackliga studier så får du ett stipendium från avdelningen för dagen. Vid frågor om utbildningar och anmälningar, ring Joakim Carlsson på 010-480 3138 eller mejla joakim.carlsson@transport.se.

AVDELNING 6 VÄRMLAND

Efterlysningar Saknar din arbetsplats ett skyddsombud eller Transportombud? Är du nyfiken och vill ha tips och råd? Ring till avdelningen på 010-480 30 06 eller mejla till transport.6@transport.se så berättar vi mer!

Tillhör du sektion 3 (Kristinehamn/Storfors), sektion 5 (Filipstad/Hällefors), sektion 7 (Säffle/Åmål) eller sektion 11 (Hagfors/Munkfors) vill vi gärna komma i kontakt med dig inför kommande årsmöten – samt starta upp dessa "vilande" sektioner igen.

STUGORNA Har du tänkt på somarsemestern?

Vi har två stugor, en i Branäs och två lägenheter i Sälen/Tandådalen för uthyrning hela året. Se hemsidan för mer information och tillgänglighet (scanna QR-koden).

Vi vill påminna alla att logga in på *Mina sidor* på transport.se och kontrollera sina uppgifter – och eventuellt uppdatera vid behov, då detta är vår kontaktväg till er medlemmar.

Studier Vill du lära dig mer

om dina rättigheter som anställd och medlem så passa på att anmäla dig till en av Startpunkterna nu under våren. Startpunkten är Transports grundutbildning och inkörsporten till alla utbildningar i förbundet. Under 8 timmar lär du dig varför det är viktigt att värna om det fackliga löftet, hur Transport är uppbyggt och hur facket arbetar. Vi vill ge dig en ökad förståelse för den svenska modellen på arbetsmarknaden och kollektivavtalets betydelse. Kommande kurser:

- 12 mars.
 - 9 april.
 - 21 maj.
- Avtalsrörelsen är i gång och vi kommer köra Avtalspunkter efter att aktuella avtal går ut, samt några kurser efter önskemål:
- 3 mars: Tidningsavtalet.
 - 14 april: Transportavtalet.
 - 19 maj: Bensin- och garageavtalet.

Anmälan till både Startpunkten och Avtalspunkten görs till studier.6@transport.se eller 010-480 30 06. Vill du att vi kommer ut och håller utbildningar i din del av länet? Ring studieorganisations Carina på 010-480 3183.

Sektionernas årsmöten hålls under februari inför det kommande årsmötet med representantskapet den 29 mars. Vill du nominera dig själv eller någon annan till dessa platser? Gå då på din sektionens årsmöte för att göra din röst/ditt önskemål hört! Inbjudan till mötet kommer att finnas på:

- Hemsidan
- Facebook

Nästa representantskapsmöte är den 29 mars. På dagordningen bland annat val av avdelningssekreterare, revisorer, valberedning, ungdomsansvarig, fanbärare och

ledamöter samt suppleanter till avdelningsstyrelsen. Mer info kommer i kallelsen. Vill du som medlem vara gäst på mötet är du varmt välkommen i mån av plats och du måste anmäla dig innan.

AVDELNING 9 ÖREBRO

Pensionärssektionen bjuder in till årsmöte den 11 februari kl 10.00 på avdelningskontoret. På dagordningen: Årsmötesförhandlingar samt nominering till en styrelsepost. Anmälan sker till avdelning 9, på tel 010-480 30 09. Välkomna, önskar styrelsen.

AVDELNING 11 NORD-UPPLAND/GÄSTRICKLAND

Utbildning Start- och Avtalspunkten 2025:

- Tisdagar vecka 7, 9, 13, 17, och 24.
- Måndag vecka 21.

Tider: Kl 9.00–16.00, lunch ingår. Anmälan sker via mejl till studieorganisations: jessica.axelsson@transport.se.

AVDELNING 12 MALMÖ

Nu är det dags för sektionerna att hålla sina nominerings- och årsmöten. På dagordningen: Avtalsrörelsen. Nomineringar och val till sektionssuppleanter.

► Sektion 20/55 (åkeri-/taxisektionen): Den 15 februari kl 10.00–12.00. På dagordningen: Avtalsrörelsen. Nomineringar och val till sektionssuppleanter. Vi bjuder på något gott att äta. Mötet hålls i avdelningens lokaler, Kosterögatan 5 i Malmö.

► Sektion 40 (terminalsektionen): Den 22 februari kl 10.00–12.00. Vi bjuder på något gott att äta. Mötet hålls i avdelningens lokaler, Kosterögatan 5 i Malmö, eller digitalt via Teams. (Scanna QR-koden)

för att ansluta till mötet.)

► Sektion 70/80 (olja, bensin, gummi samt tidnings- och reklamdistributörssektionen): Den 24 februari kl 17.30–12.00. Vi bjuder på något gott att äta. Mötet hålls i avdelningens lokaler, Kosterögatan 5 i Malmö eller digitalt via Teams. (Scanna QR-koden för att ansluta till mötet.)

► Sektion 90 (bevakningssektionen): Tisdagen den 25 februari kl 18.00–20.00. På dagordningen: Avtalsrörelsen. Nomineringar och val till sektionssuppleanter och val till sektionssuppleanter. Deltar du fysiskt bjuder vi på lättare fika. Mötet hålls i avdelningens lokaler, Kosterögatan 5 i Malmö, eller digitalt via Teams. (Scanna QR-koden för att ansluta till mötet.)

Studier Vill du lära dig mer om Transport och det fackliga medlemskapet? Gå Startpunkten – nästa tillfälle är den 8 februari. Vi bjuder på pizza så du inte sitter hungrig. Scanna QR-koden och anmäl dig via länken.

AVDELNING 14 HELSINGBORG

Representantskapets årsmöte hålls den 23 mars. Medlemmar som önskar delta ska anmäla det till avdelningen på tel 010-480 30 14. Medverkan beviljas i mån av plats. Kallelse till alla representantskapsledamöter kommer att mejlas två veckor före mötet.

Startpunkten är vår introduktionsutbildning. Den ger dig grundläggande förståelse för fackföreningens roll, vad ditt medlemskap innebär och innefattar. Vi har nu ett flertal fysiska tillfällen planerade på avdelningen, Florettgatan 12 i Helsingborg, framöver: Tisdagen den 18 februari kl 18.00 eller lördagen

den 15 mars kl 10.00. Hör av dig till oss på 010-480 30 14 för anmälan.

AVDELNING 16 GOTLAND

Årsmötet 2025 Glöm inte att anmäla er till årsmötet tisdagen den 18 mars, kl 18.00. Anmäl er till avdelningen senast fredagen den 14 mars, för avdelningen ska beställa mat och dryck till mötet. Handlingar kommer finnas på avdelningen en vecka innan mötet. Inbjuden gäst är Jimmy Ovesson, internationellt ansvarig på förbundet.

Nomineringar till årsmötet 2025: Valberedningen tar tacksamt emot förslag på medlemmar, som är intresserade att delta i styrelsearbetet på avdelningen. Mejla gärna förslagen till transport.16@transport.se.

Startpunkten Om vi får in tillräckligt många förfrågningar planerar vi att hålla en Startpunkt lördagen den 8 mars. Anmäl ert intresse till avdelningen. Frukost och lunch ingår i utbildningen.

Kontakt med avdelningen Tel 010-480 30 16 eller mejla transport.16@transport.se, thomas.gahnstrom@transport.se, patrik.gardelin@transport.se eller studier.16@transport.se.

AVDELNING 18 HÄLSINGLAND

Är du nyfiken och intresserad av att lära dig mer om Transport? Kontakta vår ordförande/studieorganisations Mikael Humlin på tel 010-480 33 42 eller e-post mikael.humlin@transport.se för att boka in en Startpunkt.

Fråga oss! Har du frågor om ditt kollektivavtal kontakta någon av våra ombudsmän:

- Christina Mattisson: 010-480 33 40 eller christina.mattisson@transport.se.
- Magnus Dawest: 010-480 32 46 eller magnus.dawest@transport.se.

dawest@transport.se.

Har du frågor om arbetsmiljö eller försäkringar? Kontakta vårt regionala skyddsombud:

► Johnny Wiklund: 010-480 33 41 eller johnny.wiklund@transport.se.

Håll koll på vår hemsida och kalendern så ser du vad som händer i avdelningen.

Följ oss på våra sociala medier. Transportpodden Mellersta Norrland hittar du på vår hemsida, Podbean, Podcast och Spotify.

- Hemsidan
- Facebook

Ring först! Har du för avsikt att besöka avdelningskontoret? Ring 010-480 30 18 och kolla att det finns någon på plats.

AVDELNING 19 NORRA MÅLARDALEN

Kamrater! Ljuset är på väg tillbaka och vardagen är här igen.

Sektionernas årsmöte hålls onsdagen den 12 februari kl 18.00. Det blir val av representantskap och nominering av bland annat avdelningsordförande.

Representantskapets årsmöte hålls lördagen den 15 mars kl 10.00. Det blir val av bland annat avdelningsordförande.

Utbildningsdag För alla som är nyfikna på vad facket är har vi vår utbildningsdag, där vi under en hel dag får en introduktion i både organisation och avtal. Ett enkelt sätt att lära sig om vad facket är och hur ett kollektivavtal fungerar. Om du är intresserad, hör av dig till vår ordförande, andreas.kedborn@transport.se, eller studieorganisations, monica.ryttersson@transport.se, för mer information.

Saknar din arbetsplats

ett skyddsombud eller Transportombud? Är du nyfiken och vill ha tips och råd? Ring till avdelningen på 010–480 30 19 eller mejla till transport.19@transport.se så berättar vi mer!

Pensionärsmedlemmar, se hit! Vi önskar alla en god fortsättning på det nya året. Anteckna att det är årsmöte tisdagen den 18 februari kl 13.00 på Ta Inn Hotell, Ångsgårdsgatan 19 i Västerås. Vi bjuder på smörgåstårter och kaffe. Anmälan till Kjell Ståhl, 076-100 66 51, eller Ethel Castor, 070-766 89 10 senast den 11 februari. Väl mött, hälsar styrelsen.

AVDELNING 20 NORRA SMÅLAND

Hej och god fortsättning! **Save the date!** Representantskapets årsmöte kommer att äga rum den 23 mars så boka in det datumet i kalendern redan nu! Kallelsen kommer att komma i nästa nummer av tidningen samt i mejl till ledamöterna.

Sektionernas årsmöten Årsmötet är ett medlemsmöte där alla som är medlemmar är välkomna. Vet du inte vilken sektion du tillhör? Tveka inte att höra av dig till avdelningen så hjälper vi dig!

På årsmötet nominerar man till uppdrag i avdelningen och man väljer till uppdrag i den sektion man tillhör. Har man frågor om problem som rör arbetsplatsen eller något inom branschen så är det ett väldigt bra tillfälle att gå på mötet och diskutera saken.

Samtliga sektioner kommer under årsmötet att ha nomineringar till avdelningsordförande, avdelningsstyrelse, studieorganisations, ungdomsansvarig, revisorer samt valberedning. Man kommer även att välja representantskapsledamöter och sektionssstyrelse.

Ha koll på hemsidan och din mejl så kommer du att få en

inbjudan till årsmötena där. Ta chansen att göra din röst hörd. Det är inget tvång att ta ett uppdrag bara för att du kommer till medlemsmötet. Anmälan krävs till de årsmöten där det ingår mat. Hur du anmäler hittar du på hemsidan (scanna QR-koden) eller i mejlet du får med din kallelse.

► Taxisektionen bjuder in till årsmöte den 23 februari kl 14.00 på avdelning 20. Vi ska gå igenom nomineringar och taxiavtalet 2025. Kom och gör din röst hörd! Vi bjuder på fika, något matnyttigt plus bowling efteråt. Därför vill vi att du hör av dig till avdelningen, 010-4103000 eller transport.20@transport.se, och anmäler om du kommer.

AVDELNING 25 HALMSTAD

Hej kamrater! God fortsättning på det nya året. Vi hoppas ni har varit lediga och fått återhämtning. Vi blickar framåt med tillförsikt mot en utmanande stundom hektisk vår, med avtalsrörelse och årsmöten. Därför är det av extra vikt att så många som möjligt dyker upp på våra sektionensmöten. Tillsammans är vi STARKA!

Vårens årsmöten i sektionerna kommer att hållas i:

- Halmstad: Tisdagen den 4 mars kl 18.30 (nomineringsmötet börjar 18.00) på IF Metall, Ålesvägen 2.
- Ljungby: Onsdagen den 5 mars kl 18.30 på ABF, Bergagatan 12.
- Gislaved: Torsdagen den 6 mars kl 18.30 i Torghuset, Torggatan 1 i Smålandsstena.
- Varberg: Tisdagen den 11 mars kl 18.30 på Folkets hus, Magasinsgatan 17.
- Falkenberg: Onsdagen den 12 mars kl 18.30 på ABF, Lasarettsvägen 11. Ta med en kompis och träffa kamrater över en go'fika!
- Nomineringsmötena börjar kl 18.00. Handlingar tillhandahålls på respektive möte.
- Representantskapets årsmöte** är lördagen den 22 mars kl 9.30, på IF Metall, Ålesvägen 2 i Halmstad.

Följande torsdagar besöker vi Björkäng vägkrog (E6:an, Spannarp 30 i Tvååker) och Rasta i Markaryd (E4:an, Ulvarydsvägen 1 i Markaryd) mellan kl 11.00 och 19.00:

- Björkäng Vägkrog*
► Den 24 april.
► Den 5 juni.
- Rasta i Markaryd*
► Den 10 april.
► Den 15 maj.

Kom och snacka med oss så bjuder vi på dagens lunch. Vill du att vi besöker just DIN arbetsplats, så hör av dig!

Vi önskar att du vill bli mer aktiv som Transportombud, skyddsombud eller något annat fackligt uppdrag på din arbetsplats. Vi behöver dig!

Tänk på att ditt kollektivavtal ger dig bättre villkor. Läs mer om det på *Mina sidor* på transport.se.

AVDELNING 26 NORRBOTTEN

Medlems-/årsmöten i sektionerna vecka 8
Måndagen den 17 februari
► Luleå: Avdelningsexpeditionen, Kyrkogatan 2.

► Gällivare: ABF-LO, Hantverkargatan 26.

Tisdagen den 18 februari
► Älvsbyn: ABF Storgatan 25.

► Kiruna: ABF, Campingvägen 1D.

Onsdagen den 19 februari
► Piteå, Framnäs Folkhögskola i Öjebyn.

► Pajala, Folkets Hus, Fridhemsvägen 1.

Torsdagen den 20 februari
► Överkalix, Folkets Hus, Bulansgatan 2.

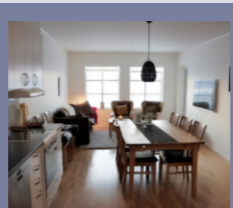
► Haparanda, ABF, Gallerian, Storgatan 82.

Ur dagordningen: Nominering och val till uppdrag i sektionerna. Nominering till avdelningsuppdrag. Alla möten börjar kl 18.00, utom i Piteå, där det börjar kl 19.00. Vi bjuder på fika. Kan du inte vara med fysiskt på mötet så finns det möjlighet att delta digitalt. Information om hur man kan göra det kommer via sms, på avdelningens hemsida (scanna QR-koden) och på Facebook.

AVDELNING 28 I NORR

Ska vi hälsa på? Vill du att vi ska komma och hälsa på på din arbetsplats, eller har du någon bra idé om någon aktivitet du tycker att vi ska genomföra? Hör av dig till L-G Sandgren, 010-4803436 eller larsgunnar.sandgren@transport.se.

FJÄLLÄGENHET I HEMAVAN

I avdelningens fjälllägenhet i Hemavan finns fortfarande veckor tillgängliga för uthyrning.

Besök avdelning 28 på Transports hemsida (scanna QR-koden). Där hittar du mer information om lägenheten samt en blankett för intresseanmälan.

AVDELNING 32 MELLERSTA NORRLAND

Hej Kamrater!

Nytt RSO Vi hälsar Michael Sköld välkommen som nytt regionalt skyddsombud i avdelningen. Michael utgår från Östersund och nås på 010-4803471 eller michael.skold@transport.se.

Är du nyfiken på Transport och vad ditt medlemskap innebär? Startpunkten är Transports introduktionskurs. Där går vi bland annat igenom arbetarhistoria, varför facket finns, vad en fackförening är, och hur ett kollektivavtal funkar.

Kontakta avdelningens studieorganisations Lars Eriksson för att boka in dig på någon av våra kurser, 010-4803472 eller lars.eriksson@transport.se.

Har du frågor eller vill komma i kontakt med någon på avdelningen är du välkom-

men att ringa 010-4803032 eller mejla transport.32@transport.se. Vill du hellre sitta ner och prata en stund är du välkommen in på något av våra kontor (Östersund, Örnsköldsvik eller Sundsvall) för en pratstund eller bara en kopp kaffe.

Vi vill påminna alla att logga in på *Mina sidor* på transport.se och kontrollera sina uppgifter samt att uppdatera vid behov då detta är vår snabbaste kontaktväg till våra medlemmar.

Lyssna gärna på vår podd, Transportpodden Mellersta Norrland. Den hittar du på Podbean och Spotify!

AVDELNING 41 UPPSALA

Avdelningsflytten är nu klar! Vår nya adress är Västertorg 5C i Uppsala. När vädret blir lite varmare kommer vi att bjuda in till öppet hus. I våra nya lokaler har vi egna kurslokaler, så vi kommer snart att uppdatera kring utbildningstillfällen. Håll utkik efter dessa på hemsidan (scanna QR-koden)! För frågor och anmälan: Kontakta ludwig.eriksson@transport.se.

AVDELNING 32 MELLERSTA NORRLAND

Hej Kamrater!

Nytt RSO Vi hälsar Michael Sköld välkommen som nytt regionalt skyddsombud i avdelningen. Michael utgår från Östersund och nås på 010-4803471 eller michael.skold@transport.se.

Är du nyfiken på Transport och vad ditt medlemskap innebär? Startpunkten är Transports introduktionskurs. Där går vi bland annat igenom arbetarhistoria, varför facket finns, vad en fackförening är, och hur ett kollektivavtal funkar.

Kontakta avdelningens studieorganisations Lars Eriksson för att boka in dig på någon av våra kurser, 010-4803472 eller lars.eriksson@transport.se.

Har du frågor eller vill komma i kontakt med någon på avdelningen är du välkom-

ombudsman och regionala skyddsombud har kännedom om vad som händer på din arbetsplats – och att en planering görs så att de har en möjlighet att kunna delta, beroende på vilka frågor som är aktuella.

Sektionernas årsmöten hålls nu i februari, mer information finns på hemsidan. Alla medlemmar får inbjudan till mötena via mejl. Därför är det viktigt att de kontaktuppgifter du lämnat till Transport stämmer. Gå in på *Mina sidor* på transport.se och gör eventuella ändringar där.

Startpunkter

- 16 februari i Oskarshamn.
- 23 februari i Älmhult.
- 23 mars i Kristianstad.
- 6 april i Karlshamn.
- 11 maj i Kalmar.

Mer information om våra utbildningar hittar du på vår hemsida. Eller ring 010-4803051 om du har frågor.

Är du pensionär och har ett intresse av att träffa gamla transportare? Då är du välkommen att kontakta någon av oss:

- Kenneth Ingemansson, Karlskrona: tel 070-3025661.
- Gustav Holmberg, Sölvesborg: tel 070-2456258.

Kontakta avdelningen

- Växel: 010-4803051
- E-post: transport.51@transport.se
- Hemsidan ► Facebook

AVDELNING 55 BOHUSLÄN/DALSLAND

Sektionsmöten hålls den 11 februari och den 12 mars kl 18.30, både digitalt och fysiskt. Kontakta daniel.hilmer@transport.se för möteslänk.

Anställningsbevis? Har du ett sådant? Det ska du ha. Prata med din chef eller hör av dig till avdelningen.

Uppdatera Har du bytt mobilnummer, e-postadress eller arbetsgivare? Gå in på

Mina Sidor på transport.se och se så det stämmer.

Hör av dig! Är det något annat du funderar på vad gäller jobbet så slå oss en signal på 010-4803055 eller skicka ett mejl till transport.55@transport.se.

AVDELNING 88 DALARNA

Studier God fortsättning! Under året har vi introduktionsutbildningen Startpunkten. Alla får gå den, oavsett om man är medlem eller inte. Vi håller den oftast på avdelningen i Borlänge.

Nästkommande två datum är söndagarna den 23 februari och 27 april. Vill du hellre ha Startpunkten på din arbetsplats, tillsammans med dina kollegor, så tveka inte att kontakta oss.

Representantskapets årsmöte äger rum den 15 mars i Borlänge. Kallelse kommer att gå ut till ledamöterna inom kort.

Vi söker fler förtroendevalda på arbetsplatserna. Är du eller någon på er arbetsplats intresserad så hör av er till oss. Vår vision är att det ska finnas på alla arbetsplatser. Det gäller både Transportombud och skyddsombud.

Kontakta oss via mejl på transport.88@transport.se eller ring direkt till avdelningen på tel 010-4803088.

Vi finns på Facebook. Gilla och följ oss gärna där. Skanna QR-koderna nedan för att komma till både vår Facebook-sida vår hemsida.

- Facebook ► Hemsidan

Läs din medlems-tidning på nätet!

transportarbetaren.se

Tommy Wreeth

Därför kan vi inte acceptera märket

Det märks i omgivningen att vi närmar oss en avtalsrörelse i rask takt. Såväl internt som externt skruvas både förväntningar och tonläget upp. Vissa av våra motparter på arbetsgivarsidan har redan försökt att på olika sätt måla ut oss som det stora hotet mot dem.

Vi har kritiserat lönemodellen som finns på arbetsmarknaden, det så kallade märket som sätts av industrins parter. Arbetsgivarsidan å andra sidan förklarar snabbt om hur ofelbar och perfekt denna modell är. Jag förstår det, eftersom den är till fördel för arbetsgivarna.

Modellen med märket innebär att industrisektorn dikterar villkoren och tjänstesektorn glatt ska ta emot det som ramlar ut och blir över. Helst med ett leende på läpparna dessutom. Men, vad är det då som upprör med modellens konstruktion? Den frågan får jag ofta, och jag gillar den och tar gärna diskussionen med de som vill.

FÖR DET FÖRSTA har industrin ett system med tre möjligheter till att skapa löneutrymme och löneutveckling. Tjänstesektorn å andra sidan har inte samma förutsättningar, oavsett om tarifflöner gäller eller pottsystem med individuell lönesättning. Detta eftersom tjänstesektorn varken producerar något mer än just tjänsten. Industrin producerar både en vara som kan säljas, med en hyfsad marginal, och utöver det produceras tjänsten i själva produktionen.

För det andra kan industrin skapa ett löneutrymme i så kallade centrala förhandlingar och sedan via lönefördelning lokalt ute på företagen. Industrisektorn har alltså chans att skapa en så kallad löneglidning vid fördelningen av löneutrymmet.

För det tredje kan ytterligare löneglidning uppstå när industrin gått hyfsat eller bra. Det kan resultera i bonusar eller vinstutdelningar, vilket anställda inom tjänstesektorn oftast bara kan drömma om. Eller möjligen får vi sätta vårt hopp till att det ska komma med en julklapp från tomten.

Vi som berörs negativt av märkesättningen måste kompensera direkt i löneutläggen centralt. Därför måste vi kräva mer än märket, för att i slutändan kunna ta del av samma löner som industrin. Tjänstesektorn och industrisektorn har helt enkelt inte samma förutsättningar. ●

Tommy Wreeth är Transports förbundsordförande.

VÄRVA DIN KOMPIS

Du som värvar en kompis får ett Superpresentkort värt 200 kronor. Transporters styrka som fackförbund att kunna förändra och påverka börjar alltid hos dig. Scanna QR-koden eller besök transport.se för att göra oss ännu starkare.

Scanna & läs mer

TILLSAMMANS HAR VI KRAFTEN ATT FÖRBÄTTRA

1897